TÖB-DER

TÜM ÖĞRETMENLER BİRLEŞME VE DAYANIŞMA DERNEĞİ

On beş günde bir yayınlanır.

Yıl : 4 — Sayı : 94

1 Nisan 1975

S a h i b i
Ali BOZKURT

Yazı işleri müdürü
Binali SEFEROĞLU

Teknik yönetmen
Mehmet KOÇ

A d r e s
Gazi Mustafa Kemal Bulvarı
Saray Apt : 12/1 Demirtepe - ANKARA

Telefon
17 49 27 — 25 14 52

Abone koşulları
Yıllık : 30, Altı aylık : 15 Lira
Dış ülkeler iki katıdır

Fiatı : 2 Lira

Basıldığı yer
Şark Matbaası — ANKARA

GENELGE

Örgütümüzün Haber Bülteni 1 Nisan 1975 gününden itibaren kapaklı ve 32 sayfa olarak yayınlanacak ve olanaklar elverdiği ölçüde «dergi» niteliğinde olacaktır. Gerek sayfa sayısının artması ve kapaklanması gerekse karaborsadan kağıt bulma zorunluluğu örgütümüze yeni mali külfetler yüklemektedir. Bu nedenlerle bültenimizin yıllık abonesi 30, altı aylık abonesi de 15 liraya çıkarılmıştır. Aynı şekilde tek satış fiyatı da 2 liraya yükseltilmiştir. Arkadaşlarımızın bu durumu anlayışla karşılayacaklarını umarız.

Bu arada bültenle ilgili olarak şube yöneticilerimizden bazı isteklerimiz olacak. Sorumlu arkadaşlarımızın bunları yerine getirmek için çaba göstereceklerinden eminiz.

1 — Haber Bültenimiz örgütümüze ayda 18.000 liraya malolmaktadır. Şubelerimizin abone sayılarını arttırmaları ve üyelerden yeni aboneler bulmaları bu mali külfetin yükünü hafifletecektir. Ayrıca yerel sendikalardan, derneklerden ve ilerici aydınlardan da aboneler bulunabilir.

2 — Bu genelge alınınca kitapçılarla ilişki kurulmalı TÖB—DER Haber Bültenini satmak isteyen kitapçı ve bayilerin adresleri Genel Merkez'e bildirilmelidir. Satışlarda % 25 indirim yapılacak, iki ayda bir hesap görülerek satılmayanlar geri istenecektir. Ancak her sayıdan en az 10 bülten isteyenlerde ilişki kurulacaktır. Posta giderleri bize ait olacaktır.

3 — Bültende yayınlanması için çok sayıda yazı gelmektedir. Yer darlığı yüzünden bu yazıların bir kısmı yayınlanamamaktadır. Arkadaşlarımızın bu konuda da anlayış göstereceklerinden eminiz. Bu arada şunu da hatırlatalım. Bültende yayınlanması için gönderilen yazılar olanaklar elverdiği ölçüde daktiloyla yazılmalı ve çift aralık bırakılmalıdır.

4 — Arkadaşlarımız çeşitli olaylar için Genel Merkeze raporlar göndermekte ve ayrıca bu raporların bültende yayınlanmasını istenmektedirler. Oysa bu raporlar, Genel Başkanlık, Genel Sekreterlik ve Hukuk Bürolarının değerlendirilmesine sunulmakta ve sonra dosyalanmaktadır. Bu yüzden çoğu kez yayın bürosu bu raporları görememektedir. Çeşitli olaylar için Genel Merkeze bilgi verilirken bülten için ayrı bir «Özet-rapor» yazılmalıdır.

5 — Bültenle ilgili her türlü yazışma da zarfların üstüne «Haber Bülteni» ibaresi konmalıdır.

başyazı

15 - 16 ŞUBAT VE SONRASI

15 - 16 Şubat olaylarını geride bıraktık. Toplantılarla ilgili tartışmalar, değerlendirmeler ise örgütün içinde ve dışında sürüp gitmektedir.

Sağ basının, kendilerine milliyetçi cephe adını veren partilerin ve bunlar dışında kalan kimi görüşlerin örgütümüze yönelttikleri saldırılar Türkiye'deki demokratik gelişim karşısında kapıldıkları panikten kaynaklanmaktadır. Sanki öğretmenler pahalılıktan ve faşizmin açık ya da gizli baskılarından etkilenmiyormuş gibi bu çevreler faşizmi kınamayı kendi görüşlerine göre politika yapmak, amaç dışına çıkmak şeklinde göstermek çabası içerisine girdiler. Yasal toplantılarımıza karşı düzenledikleri ve uyguladıkları saldırıları ve baskı yöntemlerini kamuoyuna meşru olarak ilân etmek gafletine dahi düştüler. Ve yayın organları kanalıyla sermayenin azgın sömürüsüne, baskı ve zulmüne karşı; bakkala, kasaba, manava borçlu olsalar da, sürülseler, kıyılsalar, dövülseler susmalarını, Peygamber sabırlı olmalarını önerdiler(!)

Devrimci demokratik meslek örgütleri demokrasinin en önemli ögelerinden biridir. Bir ülkede hem demokrasinin varlığından, sözetmek, hem de kitlenin sosyal, ekonomik ve demokratik isterlerini demokrasi mücadelesini güçleştirici bir olay olarak nitelemek, demokrasi mücadelesinin kitlelere maledilmesi gerektiği düşüncesi ile bağdaşmaz. Ayrıca 15 - 16 Şubat günlerinedek toplantı kararlarımız hakkında hiç bir olumsuz görüş beyanında bulunmayanların, bazı olaylar nedeniyle «zamanı değildi, görevi değildi» gibi kararımızı ve eylemimizi eleştirmeleri de ilgi çekicidir.

Devrimci demokratik merkeziyetçi örgütlerde kararlar tabandan tavana doğru oluşur ve merkeziyetçi bir anlayışla örgüt organlarının aldığı kararlar uygulanır. 15-16 Şubat eyleminin kararının alınış biçimi de uygulanış biçimi de böyle olmuştur. Eylem kararı, tabandan kopuk olarak merkez organlarında değil, bizzat kitle içerisinde oluşturulmuş, merkez organları biçimsel olarak bu kararın alıcısı, planlayıcısı ve örgüt disiplini içerisinde uygulayıcısı olmuştur. Tabanın almış olduğu bu eylem kararının zamanının saptanması da örgütün merkez organlarına düşen bir görevdir.

Bugün örgütümüze katılmalar giderek hız kazanmaktadır. 15 - 16 Şubat eylemlerinden ve bu günlerde faşizm özlemcilerinin yarattığı olaylardan sonra örgütte duraklama ve hatta gerileme bekleyenler ya da böyle olacağını düşünenler yanılmışlardır. Şubelerimizden aldığımız haberler üye artışlarının hızlandığını, tarafsız ve kararsız unsurların TÖB—DER'li öğretmenlerle ve TÖB—DER'le bütünleştiğini göstermektedir. İLK-DER'in 9.3.1975 günü yaptığı Genel Kurul toplantısında aldığı fesih kararının ve İLK-DER'li arkadaşlarımızın omuz omuza mücadele vermek azmiyle örgütümüze katılmalarının bu günlerde olmasını da rastlantı olarak görmek büyük yanılgı olur. 15 - 16 Şubat günleri bütün yurtta uygulanan bu eylemlerle TÖB—DER tüm demokratik kuruluşların desteğini ve sempatisini kazanmıştır. Bunlar 15 - 16 Şubat eylemlerinin genel olarak halkımızın devrimci demokratik mücadelesinden ve özel olarak öğretmen kitlesinden soyutlanmadığının açık kanıtlarıdır.

15 - 16 Şubat eyleminin örgütümüze salt sayısal bir artış sağladığı şeklindeki bir düşünce de yanlış olur. Bu eylem tüm öğretmenlere ve diğer devlet personeline ekonomik-demokratik mücadelenin dikensiz gül bahçesine girmek olmadığını da göstermiştir. Bu yolda verilecek her kararlı mücadelenin karşısına egemen güçlerin ve egemen güçlerle ittifak içinde olan diğer gerici güçlerin her türlü silâhlarını kullanarak karşı çıkacağını da kanıtlamıştır. Yoksul halkımızın dini inançlarını

Genel Başkan Ali Bozkurt'un Basına Verdiği Demeç

12 Sayılı Kanun hükmündeki kararname son şeklini alırken öğretmenler olarak bizde kamuoyuna ve sayın parlementerlere son uyarılarımızı iletmek duyurmak istedik. Sonradan bizi çirkin iftiralarla suçlayamamak faşist Gurkaları üzerimize saldırtamamak, bunları yaptıklarında misli ile cevabını alacaklarını da hatırlatmak için buna gerek duyduk.

Öğretmenler olarak bu yasa konusunda isteklerimiz fazla değildir. Hatta çok çok azdır. Bunları kısaca şöyle sıralıyabiliriz.

1 — Ücretlerde önce eşitlik istiyoruz. Aynı koşullar altında görev yapan bir doktor, bir mühendis, bir subay, bir ebe v.b. ne ücret alıyorsa bir öğretmenede aynı ücreti istiyoruz.

2 — Öğrenim süresine göre başlama derecelerindeki makul farklılıkları doğru buluyoruz. Ancak iki yıl fazla okuyana diğerinden iki derece yani altı yıl fazla hak tanımayı doğru bulmuyoruz. Hele hele maaşlarımızın önündeki tavan ambargosunu Anayasamızla insan haklarıyle, mantıkla hiç mi hiç bağdaştıramıyor bu zihniyeti kınıyoruz.

3 — Yan ödemelerin tamamen kaldırılmasını buna olanak yoksa Sosyal Adalet ölçüleri içerisinde herkesin bu haktan yararlandırılmasını istiyoruz. Bir öğretmen 1100.— lira maaş alırken, başka bir kamu görevlisinin onun 5-10 katı yan ödeme almasındaki ters mantığı ayıplıyoruz.

4 — Muvakkat öğretmenlik sorununun kesin bir sonuca bağlanmasını, bu arkadaşlarımızın beş yıldır terfi edememekten dolayı uğradıkları haksızlığın giderilmesini istiyoruz.

5 — Bazı memuriyetlere ayrıcalıklar tanınmasını çeşitli adlar altında 5-6 kalem yan ödeme ile ödüllendirilmelerini, özel yasalarla özel haklar verilmesini Anayasamızın sosyal adalet ilkeleriyle bağdaştırmıyoruz. Diğer kamu görevlileri devletin üvey evlatları değildir. Türk devletinin insan haklarına ve Anayasamızın Sosyal Adalet ilkelerine bağlı kalacağına yürekten inanıyoruz.

6 — Asıl mesleği öğretmenlik olan kimselerin genel hizmetler sınıfından çıkarılmasını, onlara normal terfi olanaklarının sağlanmasını istiyoruz.

SONUÇ

Sağdaki-Soldaki-Ortadaki sayın parti yöneticileri, sayın parlamenterler. Bu sefer olsun Türkiyenin gelecek kuşaklarını yetiştiren öğretmenlerini gene yanlış anlamayın. Onların isteklerini soğukkanlılıkla değerlendirin ne kadar haklı olduklarını göreceksiniz.

Öğretmenlerimizin bu konudaki istekleri sosyal adalet ölçüleri içerisinde yerine getirilmezse tek ve en güçlü öğretmen örgütü olarak, öğretmenler olarak ne gibi olayların olabileceğini ne tahmin edebiliriz ne de önliyebiliriz. Yıllardan beri haklı isteklerimize kulaklarını tıkayarak bize saldırı düzenlemek iftira etmek, sürmek, hapislere attırmak huzursuzluğu gidermemiş aksine artırmıştır. Bundan böyle olabileceklerin sorumluluğu öğretmenlerimizin olmıyacaktır.

Tekrar ediyoruz öğretmenleri anlayın bu uyarılara başka anlamlar vermeyin bunlar yurtsever, devrimci öğretmenlerin haklı istek ve uyarılarıdır.

---

sömürerek, toplantı yapan öğretmenleri öldürmeleri halinde cennete gideceklerini söyleyerek, mezhepler arasına kin ve nifak sokarak toplantılarımıza saldırmaları, cana ve mala kastetmeleri bunun en açık örneği olmuştur. Ne varki, sürekli mangal içinde tuttukları maşa, bir gün mutlaka kendi ellerini yakacaktır.

Bugün ne eylemin ulaştığı başarının sarhoşluğu ve ne de karşı saldırıların yılgınlığı içerisindeyiz. Bir yandan eylem nedeniyle uğradığımız maddi ve manevi zararları göğüsleme, mağdur edilen üyelerimizi bir an olsun yalnız bırakmama çabamızı sürdürürken, bir yandan da örgütün geleceği için büyük önem taşıyan eylem sonuçlarını değerlendirme ve ileriye dönük mücadelemize rehber olacak dersler çıkarma çalışmalarımızın ağırlığını oluşturacaktır.

Başarıyla sonuçlanarak Türkiye öğretmenlerinin örgütlenmesine büyük katkıları olduğuna inandığımız 15 - 16 Şubat eyleminin şerefi, tüm TÖB—DER şubelerine ve tüm öğretmenlere aittir. Türkiye devrimci hareketine katkısı olduğuna inandığımız bu eylemden doğacak her türlü sorumluluğu yükümlenmeyi örgütün yönetim kurulları olarak onur sayacağız.

Örgütlü Mücadelemizin Ekonomik Sonucu

Bakanlar Kurulu tüm öğretmenlere 300 lira ile 600 lira arasında değişen bir yan ödemeyi kabul etti. Bu yan ödeme hızla yükselen hayat pahalılığı karşısında yaraya merhem olacak nitelikte değildir. Zaten yönetime ezilen sınıf ve tabakalar gelmedikçe, gerçek demokrasi tüm boyutlarıyla kurulmadıkça halkımızın ve bu arada öğretmenlerimizin sorunlarına köklü çözümler getirilmesi düşünülemez. Ancak elde edilen bu başarıda küçümsenemez. Çünkü bu başarı, öğretmenlerin tek ve en güçlü örgütü TÖB—DER'in yürüttüğü kararlı, inançlı, bilinçli sosyal mücadelesinin bir ürünüdür. Amacımıza doğru atılan bu ilk adım, örgütlü mücadelenin de bir simgesidir.

Hayat her geçen gün pahalanıyor. Herşey ateş pahası. Ezilen sınıf ve tabakaların yaşamı çekilmez oldu. Halkımız gaz, tuz, ekmek ve ekmeğine katacak çomayı, zeytini bile bulamamaktadır. Ulusal gelirin yüzde otuzüçü olan 141 milyar, 900 milyon lirasını 400 bin mutlu azınlık paylaşırken geri kalan 39 milyon 600 bin kişi 288 milyar 100 milyonla yaşamını sürdürmek zorunluğunda bırakılmaktadır. Eğitim, sağlık, konut, beslenme metalaştırılmıştır ve bunlardan ancak belli bir sınıf yararlanmaktadır. Değerleri yaratan halkımız, bu değerlerden yararlananlar ise emperyalistler ve onlarla bütünleşen yerli uzantıları. Dış ve iç sömürücü güçler, yeraltı , yer-üstü kaynaklarımızı insafsızca sömürmektedir.

Halkımızın bir parçası olan, sorunları halkımızın sorunlarından soyutlanamayan öğretmenlerimiz de bu emperyalist baskının altında ezilmektedir. Halkımızla birlikte ekonomik ve sosyal mücadelemizi sürdüreceğiz. Bu mücadelede en etkili araç hiç kuşkusuz grevli, toplu sözleşmeli sendika hakkıdır. Bu hakkımızı da yan ödeme hakkımızı aldığımız gibi alacağız. Bu atılan ilk adımdır. Her geçen gün, TÖB—DER niceliksel olarak büyüyor, daha ileri boyutlara ulaşıyor. Sosyal mücadelemiz bundan sonra da daha inançlı, bilinçli, kararlı ve disiplinli olarak sürecektir.

YENİ TALEPLERİMİZ VAR

1 — Tavan sınırlaması kaldırılmalıdır.

2 — İlkokul öğretmenleri 11. derecenin birinci kademesinden başlatılmalıdır.

3 — İlkokul öğretmenlerinin SAĞLIK ve SOSYAL YARDIM SANDIĞI gerçek sahiplerinin yararına işletilmelidir.

4 — MEYAK adına gasbedilen paralarımız geri verilmeli ve adı var kendi yok bu zorbalık kurumu tasfiye edilmelidir.

5 — 12 Sayılı Kanun Hükmündeki Kararnamenin öğretmenler aleyhine işleyen bütün hükümleri kaldırılmalıdır.

6 — Bütün yöneticiler ve bakanlık örgütünde çalışanlar öğretmenler tarafından seçilmelidir.

7 — Teftiş ve tahkik sistemi çağın koşullarına uydurulmalıdır.

8 — Müfettişlik kurumu rehberlik kurumuna dönüştürülmelidir.

9 — Demokratik mücadele saflarına katılan öğretmenlerin cezalandırılmaları sona ermelidir.

10 — 12 Mart faşizminin gasbettiği sendikal hakkımız geri verilmelidir.

BÜTÜN TÜRKİYENİN ÖĞRETMENLERİ :

Bu taleblerimizi gerçekleştirmek için TÖB-DER'de birleşmek üzere : İ L E R İ

İlkokul Öğretmenlerinin Dikkatine

657 sayılı yasayı değiştiren 1327 sayılı yasanın yanlış anlaşılıp uygulanması sonucu ilkokul öğretmeni arkadaşlarımız mağdur edilmişlerdi. Durum Danıştay aracılığı ile Anayasa Mahkemesine götürülmüş ve Anayasa Mahkemesi uygulamayı öğretmenlerin lehine bozmuştur.

Öğretmen arkadaşlarımız bir dilekçe ile bulundukları Kaymakamlıklara başvurarak kaybolan hakları alabilirler. Bu başvurmanın nasıl olacağını gösterir dilekçe örneği aşağıdadır.

VALİLİK

KAYMAKAMLIK MAKAMINA

657 sayılı ve 1327 sayılı yasaların mali hükümleri 1 Mart 1970 tarihinden itibaren geçerlidir.

Benim intibakım 1327 sayılı yasanın ek geçici 2. maddesinin D bendine göre 30 Kasım 1970 de yapılmıştı. İntibakımın yapıldığı 1327 sayılı yasanın ek geçici 2. maddesinin B bendini Anayasa Mahkemesi 1972 - 22 sayılı kararı ile iptal etmiştir.

Sonradan düzenlenen 2 ve 8 sayılı kanun hükmündeki kararnamelere göre 1 Haziran 1973 de intibakım yeniden yapılmıştır.

Ancak bu kararnamede yer alan ek geçici 2. madde «Devlet Memuru her ne suretle olursa olsun, görevlerinden ayrılmış bulunanlar dahil lehine doğan durumlar dolayısiyle 1.3.1970 tarihinden 1.6.1973 tarihine kadar geçen süre için bir fark ödenmesi yapılmaz. Aynı süre içinde haklarında emeklilik hükümleri uygulanmış olanlara da aylık ve ikramiye farkı ödenmez» hükmünde idi. Kararnamelerin bu maddesini Anayasa Mahkemesi 1974 - 18 esas 1974 - 42 karar sayılı ve 8.10.1974 tarihli kararı ile «Kazanılmış haklara, eşitliğe, insan haklarına, hukukun temel ilkelerine aykırı olduğu» gerekçesiyle iptal etmiştir.

Bu iptal kararı 29 Ocak 1975 tarihli Resmi Gazetenin 2, 3, 4, 5, 6 sayfalarında yayınlanmıştır. Anayasa Mahkemesinin bu kararı lehime doğan maaş farklarının 1 Mart 1970 tarihinden 1 Haziran 1973 tarihine kadar olanlarının ödenmesine amirdir.

1 Mart 1970 tarihinden 1 Haziran 1973 tarihine kadar 39 aylık maaş farklarının Resmi Gazetenin ilgili sayfalarından intibak cetvellerinden, Sicil Dosyamdan incelenerek, gerekli tahakkukun yapılmasına ve lehime doğan bu maaş farklarının ödenmesine emir ve müsaadelerinizi arz ederim.

ADRES :

İSİM

"HAS MÜSLÜMANLAR,,

TÖB—DER Genel Başkanlığına

ANKARA

Şubemiz üyelerinden Ahmet Yücel 9.3.1975 günü bir kahveden çıkıp evine giderken M. Ali Yıldırım adlı bir komando tarafından yolu kesilmiş ve üzerine sopayla hücum edilmiştir. Arkadaşımız kendisini koruyarak sopayı yere düşürmüş fakat bu sefer de karşısındaki silahına sarılmış ve öldürmek istemiştir. Halktan araya girenlerin yardımıyla olay yerinden süratle uzaklaşarak savcılığa şikayet etmiştir.

M. Ali Yıldırım **HAS MÜSLÜMANLAR DERNEĞİ**'nin üyesidir. Daha önce üzerinde ruh satsız tabanca çıkmış ve tutukevinden de yeni çıkmıştır.

TÖB — DER Taşova Yönetim Kurulu

İLK DER TÖB-DER'E KATILDI

KAMU OYUNA

Kısa adı İLK—DER olan İlkokul Öğretmenleri Derneği Olağanüstü Genel Kurulu 9 Mart 1975 tarihinde toplanmıştır. Olağanüstü Genel Kurulda öğretmenlerin örgüt ve eylem birliğini sağlamak için derneğin kapatılmasına oy birliği ile karar verilmiştir.

Egemen, faşist ve çıkarcı çevrelerin her düzeyde beraberlik kurduğu bu ortamda, devrimci, Atatürkçü öğretmenlerin bir örgüt çatısı altında birlik, beraberlik ve eylem içinde olmaları kaçınılmaz bir zorunluluktur.

Bu nedenlerle tüm öğretmenleri, özellikle tüm ilkokul öğretmenlerini TÖB—DER'de örgütlenmeye ve birleşmeye çağırıyoruz. Örgütlü mücadele çağdaş mücadeledir. Türkiye öğretmenleri olarak emekçi halkımıza örgütlenmenin de en doğrusunu göstermek görevimizdir.

Bozuk düzene son vermek için.

Emekçi halkımızı insanca yaşama düzeyine çıkarmak için.

Öğretmenlerin özlük ve meslekî sorunlarını çözmek için.

Grevli, toplu sözleşmeli ÖZGÜR SENDİKA KURMA HAKKIMIZI almak için.

Tüm öğretmenleri sendikal dönemden beri görüş ve eylem birliğinde olduğumuz TÖB—DER'in Atatürkçü, devrimci birliğinde örgütlenmeye çağırıyoruz.

Yaşasın devrimci öğretmenlerin demokratik mücadelesi.

Yaşasın EMEĞİN EN YÜCE DEĞER OLDUĞU DÜZEN.

İLK—DER'li Öğretmenler adına,

Eski İLK-SEN Genel Başkanı Kenan Keleş	Eski İLK-SEN Başkanı İsmail Başbuğ	Eski İLK-SEN Genel Saymanı Kâzım Akyüz	Eski İLK-SEN Genel Sekreteri Musa Alp
Eski İLK-DER Genel Başkanı İlhan Deniz	Eski İLK-SEN Genel Başkan Yardımcısı İsmail Karabeyoğlu	Eski İLK-SEN Merkez Yönetim Kurulu Üyesi Celâl Başer	Eski İLK-DER Merkez Yönetim Kurulu Üyesi M. Yalçın Özalp

Eski İLK-DER
Yönetim Kurulu Üyesi
Nuran Kepenek

Son On Beş Günde Kurulan Şubelerimiz

GÖYNÜCEK

Başkan : Rumi Yılmaz. Sekreter : Eyyup Yumrutepe. Sayman : Veysel Yumak. Üye : Osman Yılmaz. Üye : Necati Yumak.

GELENDOST

Başkan : İbrahim Eryılmaz. Sekreter : Cengiz Kumcu. Sayman : Ömer Kıyak. Üye : Ömer Yıldız. Üye : İbrahim Zengin.

CİHANBEYLİ

Başkan : Remzi Ayvalı. Sekreter : Ali Duman. Sayman : Ahmet Ülük. Üye : Salih Sarıer Üye : Akif Özdemir.

GEREDE

Başkan : Necmi Kıbrıs. Sekreter : Şemsettin Atalay. Sayman : Yılmaz Çapakçurlu. Üye : Mevlüt Aslan. Üye : Hidayet Çamçali.

ÇAYELİ

Başkan : Şafak Bayraktar. Sekreter : Ayhan Akyaşar. Sayman : Harun Yağcı. Üye : Sezgin Esmer. Üye : Zeki Kızıltan.

HALFETİ

Başkan : Ahmet Köksal. Sekreter : Celam Kaplan. Sayman : Sait Efe. Üye : Ali Uçar. Üye : Ahmet Yılmaz.

BELGE... BELGE... BELGE...

ADALET PARTİSİ
GENEL MERKEZİ

SAYI : 318

ANKARA 15/2/1975

Sayın Nihat Bircan
Milliyetci Öğretmenler Derneği
Başkanlığı
KONYA

TRT'nin milliyetci ve memeleketci idrakleri tırmalıyan yayınları karşısında gösterdiğiniz hassasiyeti memnuniyetle müşahade etmiş bulunuyoruz.

«Milletin Sesi» olmaktan çıkıp, belirli bir azınlığın ideolojik hedefleri doğrultusunda millî olan herşeyi tahrip eden bugünkü gidişe kat'i şekilde son vermenin ilk ve önemli adımları atılmıştır.

TRT'nin sosyalist tasalluattan kurtarılarak «milli» ve «tarafsız» bir hüviyete kavuşmasını amaçlıyan çalışmalarımız; Parlâmento zeminlerinde aralıksız devam edecek, Devletin Radyosu ve Televizyonu, ne olduklarını pervasızca ortaya koyan zihniyetin temsilcilerinden alınarak Millete iade edilecektir.

İlginize bu düşüncelerle teşekkür eder, Saygılarımızı sunarım.

Genel Sekreter
Nahit Menteşe

KİM KİMİ KIŞKIRTIYOR?

Bu mektup 10 kişilik bir «tabela» örgütüne yazılmıştır. Mektubun amacı «bölücülük» yapanları kışkırtmaktır.

Kim kimin yanında, kim kimle beraber?

GÖKÇEBEY

Başkan : Aziz Sarı. Sekreter : Hidayet Seferoğlu. Sayman : Zeki Kılınçaslan. Üye : H. İbrahim Aydınlı. Üye : Güneş Kayabaşlı.

MURATLI

Başkan : Nazım Kıyga. Sekreter : Fahrettin Öztürk. Sayman : Mehmet Yaman. Üye : Vahit Akan. Üye : Basri Güven.

BOZÜYÜK

Başkan : Hasan Bozkuş. Sekreter : Naci Özdemir. Sayman : Ömer Nam. Üye : Ahmet Demirkol. Üye : Mustafa Güver.

ARABAN

Başkan : Mustafa Özkan. Sekreter : Hüseyin Kent. Sayman : Mehmet Küçük. Üye : Hüseyin Manış. Üye : Hüsnü Çelik.

YÜKSEKOVA

Başkan : Turan Akpınar. Sekreter : Hasan Ali İncekara. Sayman : Mustafa Özdemir. Üye: Halit Okay. Üye : Yusuf Toksoy.

BEYKOZ

Başkan : İlhan Akkurt. Sekreter : Muzaffer Dizman. Sayman : İbrahim Önder. Üye : Tuncay Aktaş. Üye : Harun Yıldırım.

DİGOR

Başkan : Halit Taşpınar. Sekreter : Ferudun Çelebi. Sayman : Hakkı Aktaş. Üye : Ali Odabaşı. Üye : Orhan Kaçar.

YATAĞAN

Başkan : Sedat Kemiksiz. Sekreter : Halil İbrahim Oğuz. Sayman : Mehmet Kaya. Üye : Muammer Abban. Üye : Nail Oral.

ÇÜNGÜŞ

Başkan : Hayrettin Korkmaz. Sekreter : Sıddık Korul. Sayman : Ekrem Coşkun. Üye : Kadir Özdal. Üye : Nazım Sezgin.

KIRIKHAN

Başkan : Hakkı Kara. Sekreter : İsmet Çeken. Sayman : Hasan Sert. Üye : Rafet Varlıbaş. Üye : Fahri Tahiroğlu.

Menemen'de Kubilay Ahmetli'de Battal

Sadettin Öztürk

Takvimler 27 Şubat 1975'i gösteriyor. Öğleden sonracılar derse gireli 20 dakika olmuş. Ali'ler, Memet'ler, Hatça'ler, Zeynep'ler... yarının sorumluları, can kulağıyla dinliyorlar öğretmenlerini. Çağından sorumlu öğretmen görev başında: Anlatıyor, yazıyor; dinliyor, yazdırıyor -yanıt alıp yanıt veriyor- Çocuklar konuya ısınmışlar. Dersin en can alıcı anına gelinmiş...

İşte tam o anda geliyor: Bir yobaz, bir karşıdevrimci, bir orta çağ artığı yaratık. Açıyor sınıfın kapısını, bıçak gibi kesiyor dersi. Namludan çıkan kurşunun sesi yerini küçücük dudaklardan çıkan çığlığa bırakıyor. Neki, namlu susmuyor. bir...iki..

Direniyor Battal öğretmen. Kaçmıyor, saklanmıyor, bir dev gibi karşı koyuyor. Göğsünden boşanan kana karşın karşı duruyor. Sonra bir sürahi parçalanıyor güzelim günlerin düşünü kuran başında. Düşüyor bir dev gibi. Arkadan geliyor bu kez kurşunlar. Ve yedinci sesten sonra bitiyor. Karanlık el doymuyor. Battal öğretmene vuruyor. kabza ile. Başına, yüzüne. Sıkılan dişler saçılıyor, sınıfın dört bir yanına.

Takvimler 27 Şubat 1975'i gösterirken Battal öğretmen uzanıp kalıyor alkanlar içinde. «Bu da yapılır mıydı?» diyebiliyor ancak. Orta çağ artığı yaratık mutlu adımlarla çıkıyor sınıftan. Okulun merdivenlerine ulaşamadan karşısına çıkıyor bir başka öğretmen. «Dua et kurşunum bitti, yoksa seni de gebertecektim...» diyor, yürüyor merdivenlere.

Ve bir baykuş sesi okulun merdivenlerinde çınlıyor:

— Bir komünisti temizlediiimmmmm!!.....

Battal Öz, Ahmetli Barbaros İlkokulu öğretmeniydi. İbrahim Başaran'da öyle. Niye vurdu İbrahim Başaran, Battal Öz'ü? Yetkililerin bazılarına sorarsanız cinnet getirdi de ondan. Bize sorarsanız, soruyorsanız anlatalım bir bir; bir şey katmadan, ekleme yapmadan:

Battal Öz, TÖB—DER'in üyesidir. Çağından sorumlu, halkımıza karşı görevlerini yerine getirmeye çalışan bir öğretmendir. Çevresinde etkilidir. Sözü dinlenir. Kısacası devrimci bir öğretmedir. TÖB — DER'in düzenlediği İzmir yürüyüşüne (16 Şubat 1975) katılmıştır. Uyuyanları uyandırmayı başlıca görev saymıştır kendisine.

İbrahim Başaran, çağ - dışı düşüncelerle yüklüdür. Nur ayinlerine katılır. Cuma günleri okulu bırakır gider. On Kasım Atatürk'ü anma törenlerine katılmaz. Hatta Atatürk'e ağzına geleni sayıp döker, fırsat bulunca bölgedeki gericilerle çok sıkı ilişkisi vardır. Okuldaki diğer öğretmenlerle arası açıktır. Okul Müdürü durumunu ilgililere bir kaç kez bildirmiştir. Kızların okunmasını bile günah sayan Başaran'ın her an okulda bir olay çıkarabileceğini vurgular durmadan

Değişik zamanlarda iki müfttiş gelir okula. Sonunda İl Disiplin Kurulu, İbrahim Başaran'ın savunmasını ister yazılı olarak.

Öte yandan İbrahim Başaran. İzmir yürüyüşününe katılanları bir türlü affedemez. Sıkı ilişki içinde bulunduğu çevrelerle hep bu yürüyüşü konuşur. Sağcı basının TÖB — DER'liler hakkında yazdıklarını ağzının suları akarak okur hep. Okur ya, okudukça da kudurur. Ve bir gece kahvede patlar: «Yürüyüşe katılan komünistleri temizlemezsem bana da İbrahim demesinler...»

Artık gemi iyice azıya almıştır. Okul müdürü durumu yeniden ilgililere duyurur. Önlem alınmasını ister. İlgililerden bir ses çıkmaz.

OLAY GÜNÜ

Olay günü il Disiplin Kurulunun sorusu gelmiştir kapalı zarf içinde. Okul Müdürü zarfı kendisine iletir. Ve yemeğe giderler. Her hangi bir tartışma olmamıştır okulda. Hele hele Battal Öğretmenle aralarında selamlaşmadan öteye bir ilişki de söz konusu değildir. Neki, tüm bunlara karşılık başta anlattıklarımız olur öğleden sonra.

DEVRİMCİLER ÖLMEZ.....

Ege'nin öğretmeni koştular, geldiler Turgutlu'ya. Battal'ı omuzladılar. Beş binden çoktular. «Battal'lar ölmez» «Kahrolsun faşistler» «Katil Sağ cephe» «Devrimciler ölmez» «Katiller nerede?» diye bağırdılar. Gözyaşlarını kurşun yaptılar, sömürüye, yokluğa, yoksulluğa, faşizme haykırdılar.

Battal öğretmenin okulu önünde küçücük yumruklar sıkıldı ve havaya kalktı küçük kollar. Lâstik pabuçlu, yamalı fistanlı çocuklar, geleceğin temel taşları bağırdılar hep bir ağızdan «Kahrolsun faşistler.»

Ve beş binler yumruklarını bir kez daha sıktılar, kolay kolay açmamacasına.

Öte yandan hiçbir Anadolu kadınının, Anadolu anasının—oğlu faşist olsa bile—bir devrimcinin kurşunlanmasına onaylamıyacağına olan inancımız talihsiz ananın da faşizmin kurbanı olduğu konusunda düşünmemize yol açıyor. Çünkü özünde sevgi yatmayan faşizmden analara acıması da beklenemez...

Başımız sağolsun...

TÖB — DER

SEVGİLİM HAYAT

İsmet ÖZEL

Yüzüme bak
ve yüzümü hırpala
yüzümü değiştir, dağlı bir anlatım bırak
sen
her hafta oğlunu leğende yıkayan hayat
yaban, diri memelerinden ısırmak
dudaklarındaki tuzu dudaklarıma almak için
çok oldu tepelere vurdum kendimi
bulutlara karıştım ve karanlık kahvelerde
tıraşı uzamış adamlardan
huylarını öğrendim senin
Mahmur bir tohumdun delikanlı bağrıma.
Ve hatırlıyorum lokavt vardı
bezgin fabrika düdüklerinin
dizlerine yatırılmış olan sabah
senin kalbini kakışlardı.
Tomarla muştuyu omuzlayarak genç adamlar
polisin sevmediği genç adamlar sokaklarda
patronları kudurtan gazeteler satarlardı.
Ey şehre başaklar :
militan ruhlar ekleyen hayat!
Gün turuncu bir hayalet gibi yükseliyorken
İzmarit toplayan çocukların üstüne
çekleri imzalanıyorken devlet katlarında faşizmin
bacımı koyvermiyorken şizofreni,
yüzüme bak
ve rahmini bana doğru tekrarla
ben öyle bilirim ki yaşamak
berrak bir gökte çocuklar aşkına savaşmaktır.
çünkü biz savaşmasak
anamın giydiği pazen
sofrada böldüğümüz somun
yani ıscacık benekleri çocukluğumun
cılk yaralar halinde
yayılırlar toprağa
etlerimiz kokar
gökyüzünü kokutur
çünkü biz savaşmasak
Uzak Asya'dan çekik gözlerimiz
Küba'dan kıvırcık sakallarımızla
savaşmasak
güm güm vurur mu kömürün kalbi Kozlu'da
Ke San'da ümüğüne basılır mı vahşetin
ve sen boynunu öperken beni sarhoş
bir okyanusla titreten hayat
sevgilim olur musun.
Ben savaşarak senin
bulanık saçlarından tutup
kibirli güzelliğini çıkartıyorum ortaya
dünya
kirletilmez bir inatla dönüyor
altımıza yıldızlar seriliyor
ve yüzüm suya davranıyor koşaraktan.

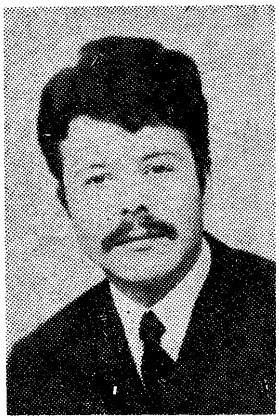

MURAT GÖKTEN'İN ARDINDAN

Kemal Öztürk

Doğa'nın katı ve değişmez yasasına Bölge Temsilcimiz, devrimci arkadaşımız Murat Gökten'de uydu. 3 Mart - 1975 Pazartesi günü çok sevdiği öğrencilerinin, öğretmen arkadaşlarının, dost ve yakınlarının acılarını geride bırakarak 30 yaşında son yolculuğuna sessizce çıktı.

Yaşamları boyunca toplum olaylarının dışında kalmış, «benden sonra tufan» düşüncesinin egemen olduğu milyarlarca insan da bu dünyadan geldi geçti. Tufan olmadı ancak ölümleri ile birlikte toplumun unuttuğu isimler arasında kayboldular.

Öz çıkarları uğruna topluma olmadık kötülükleri yapmaktan çekinmeyen kişiler de geldi geçti. Ölümlerinden sonra bile toplumun lânet ve nefretinden kurtulamadılar.

Zaman ve ölümün unutturamıyacağı, kendilerinden çok toplum için yaşamış insanlar da bu dünyada geldi, geçti: Murat gibi.

İnançlı ve gerçek devrimci idi. Hapishaneler, İşkenceler, faşizan baskılar karşısında bir an olsun yılgınlık göstermeden yaşamı boyunca devrimci mücadelesini yiğitçe sürdürdü. Yalnız öğrencilerine değil, arkadaşlarına ve tüm çevresine de öğretmenlik yaptı. Kişiliğinde tüm erdemleri toplamıştı. En büyük yanlarından biri eylem ve başarılarını hiç konu etmeyecek kadar alçakgönüllü olması idi. O'nun inancında yaptıklarını anlatmak değil, yapamadıkları ile mücadele geçerli idi.

Murat... Senin için çok şey yazılabilir. Ancak yaşamındaki inançlarına saygım nedeni ile kısa kesiyorum.

Seni unutmayacağız.

Bir zamanlar birlikte yürüttüğümüz devrimci mücadelemizi bizlere öğrettiğin biçimde sürdüreceğiz. Rahat uyu.

Not : Murat Gökten Bütangazı zehirlenmesiyle aramızdan ayrıldı.

Az Gelişmişliğin Gelişmesi

IV

Dr. Fikret BAŞKAYA
TÖB — DER Araştırma Bürosu Başkanı

VII

TEKNOLOJİK BAĞIMLILIK

ÇEVRE'deki (azgelişmiş ülkeler) üretim teknolojisi MERKEZden (gelişmiş kapitalist ülkeler) ÇEVRE'ye transfer edilmekte, bu ÇEVRE kapitalizminin gereksinmelerinden bağımsız olarak yapılmaktadır. Söz konusu teknoloji ilgili üretim dallarında verimliliği artırmakla birlikte «Geleneksel» ve «modern» kesim arasındaki farkı kapatamadığı gibi, uyumlu bir kalkınmaya da ters sonuçlar doğurmaktadır. Ayrıca geniş bir işsiz rezervinin varlığı yerli kapitalistlere ücret seviyelerini çok düşük, verimliliğin çok altında tutmalarını kolaylaştırmaktadır. Bunda, işçi örgütlerinin zayıflığının ve tarihsel nedenlerle mücadele geleneğinin gelişememesinin rolü de vardır.

Ülkenin gerçek gereksinmelerinden bağımsız bir teknolojiyi ithal etmenin iki temel sonucu var: Birincisi gelir dağılımını «modern» kesim giderek egemen sınıflar özellikle de kapitalist sınıf lehine bozarken, ikinci olarak bunun sermayeyi emeğe ikame eden bir teknoloji olması çok az sayıda iş alanı yaratması sonucunu doğurmaktadır.

Teknolojik bağımlılık sadece ekipman ithaline indirgenemez. Bağımlılık az gelişmiş ve gelişmiş ekonomiler arasında geniş kapsamlı bir ilişkiler bütünü içinde gerçekleşmektedir. Bu, bilimsel nitelikte eserlerin ve kişilerin geri kalmış ülkelere gönderilmesi, teknik personeli ve makinaları yanında götüren yabancı sermaye akışı, patentlerin kullanılması, teknik işbirliği programlarının ortaya konulması, nihayet doğrudan ekipman (makina) ithali şeklinde kendini göstermektedir. Bütün bunlar içinde bağımlılığı belirleyen iki temel öge: Patent ve ekipman ithalidir.

Geri kalmış ülkelerin gelişen MERKEZ kapitalizmle bütünleşmesi, ÇEVRE'nin MERKEZ'e pasif biçimde bağlılığı, başka bir deyişle dünya kapitalizminin dinamik yerinin MERKEZ'ce oluşturulması, geri kalmış ülkelerde bu ülkelerin gereksinmelerine uygun düşen üretim teknolojisinin gelişmesini tâ baştan engellemiştir.

İhracaat ekonomileri döneminde teknolojik plandaki bağımlılık, üretimin doğası gereği kendini hissettirmemiş, fakat MERKEZ'de üretim güçlerinin gelişmesiyle MERKEZ-ÇEVRE işbölümünün değiştiği son dönemde belirgin bir nitelik kazanmıştır.

Teknolojinin gelişmiş kapitalist ülkelerin tekelinde bulunuşu, bunun Uluslararası yasalarla korunması, buna geri kalmış ülkelerin mutlak biçimde uymaya zorlanması, teknoloji ithalinin pahalı olması sonucunu doğurmaktadır. Ayrıca gelişmiş ülkeler teknolojiyi mal olarak (emtia) değil de sermaye biçiminde ihraç etme eğilimindedirler. Böylece geri kalmış ülkelerin ödediği fiyatlar yüksek seviyeye çıkmakta, karşılıksız değer akışı hızlanmaktadır.

Sanayilerin gelişmesine paralel olarak bağımlılığın da artması çelişkili bir sonuç gibi görülebilir. Aslında bu MERKEZ'le (gelişmiş kapitalist ekonomiler) ÇEVRE (geri kalmış ekonomiler) arasındaki organik bütünleşmeyle ilgilidir. Önemli bir nokta da şudur: Geri kalmış ülkelerin ihraç ettiği mallara düşük fiyatlar ödenmesi, bizatihî bu ürünlerin ham madde ve tarım ürünleri olmasıyla açıklanamaz. Geri kalmış ülkeler tarafından üretilmesiyle ilgilidir. Aksi halde gelişmiş kapitalist ülkelerin ihraç ettiği bazı ürünlerin, örneğin buğdayın ve diğer gıda maddelerinin de ayni kurala uyması; dünya pazarlarında düşük fiyatlarla satılması gerekirdi.

Bu, kapitalist dünya sisteminin ÇEVRE ve MERKEZ'den oluşan hiyerarşik bir bütün oluşu, geri kalmış ülkelerin pramidin tabanını oluşturması giderek ilişkilerin egemenlik, sömürü ve bağımlılığa dayalı olmasıyla açıklanabilir.

Üretim güçlerinin gelişmesi ayni zamanda yapısal değişiklikleri de beraberinde getirmektedir. Bu itibarla dünya piyasalarında hakim durumda bulunan ürünleri de bir dönemden ötekine değişmektedir. Örneğin 1800 yıllarında dünya pazarlarında hakim durumda bulunan tekstil üretimi giderek azgelişmiş ülkelere doğru kaymış, gelişmiş kapitalist ülkeler bazı maden ocaklarını kapama yoluna gitmişlerdir. Bugünkü aşamada MERKEZ kapitalizmi sermaye - yoğun üretim alanlarından yüksek kalitede emeğin yoğun olduğu sanayiye kaymakta, böyle bir oluşum üretim güçlerinin gelişim seviyesine denk düşmektedir.

O halde sorun MERKEZ ve ÇEVRE arasındaki organik bağların özünde aranmalıdır. MERKEZ'in ÇEVRE'yi şartlandırma süreci dışına çıkılmadıkça geri kalmış ülkelerdeki büyüme, **az gelişmişliğin gelişmesinden başka bir şey olamaz.** Daha da ötede ağır sanayilerin kurulmasından geri kalmış ülkeler açısından olumlu sonuçlar beklemek yanıltıcıdır. Nitekim böyle bir süreç geri kalmış ülkelerden MERKEZ'e doğru tek yanlı değer akışını, giderek eşit olmayan değişim sürecini tersine çeviremez.

Teknolojik bağımlılık; ekipman satışı, yedek parça ve patent satışı, satış sonrası hizmetler v.s. ile geri kalmış ülkelerde yaratılan fazlanın önemli bir bölümünü gelişmiş ülkelere kaydırmaya yetmektedir.

Teknolojik bağımlılığın üretilen malların niteliği gereği ve egemen sınıfların çıkarları doğrultusunda başka bağımlılıkları beraberinde nasıl getirdiğine burada girmiyeceğiz.

Teknolojik bağımlılık MERKEZ'e doğru değer akışını sağlamak için üretim ünitelerini MERKEZ kapitalistlerini hukukî mülkiyeti altında olma zorunluluğunu da ortadan kaldırmaktadır.

Koşullar böyle kaldıkça, teknolojik bağımlılık bu biçimiyle sürdükçe üretimin millileştirilmesi ya da kamu tarafından kontrolü bağımlılığı önemli ölçülerde etkileyemez. Bu sonuncu nokta bizi geri kalmışlıktan kurtulma yolunda son derece önemli teorik oluşturmalara, mevcut kalkınma reçetelerinin dışına çıkmaya zorlayacaktır.

Günümüzdeki azgelişmişliğin geri kalmış ülkelerdeki diğer bir sonucu da karar mercilerinin giderek gelişmiş kapitalist ülkelere kaydırılmasıdır.

Kendisi bizzat kapitalist gelişmenin ürünü olan ÇEVRE kapitalistlerinden bu eğilimin aksine bir davranış beklemek kadar, bazı kamulaştırmalarla bu sürecin üstesinden gelineceğini düşünmekte yanıltıcıdır. Bu geri kalmış ülkelerin yeni yollar ve amaçlar seçmesini, başka bir deyişle mevcut kalkınma deneylerinin dışına çıkılmasını gerektirir. Aksi halde iktisadi büyüme ile ulusların gerçek gereksinmeleri arasındaki uçurum daha da büyüyecek. Geniş caddelerinde lüks otomobillerin seyrettiği, ama içecek suyu bulunmayan büyük kentlerin varlığı, televizyonlarında batı toplumlarının beyin yıkayıcı yoz filmlerinin gösterildiği ama büyük yığınların eğitim olanaklarının dışına itilmesi gibi sonuçlar...

Geri kalmış ülkeler sanayilerinin, giderek nasıl MERKEZ kapitalizminin hakimiyeti altına girdiğini aşağıdaki rakamlar ortaya koymaktadır. «1968 de Brezilyada yabancı sermaye, sermaye piyasasının % 40'ını, ülke dış ticaretinin % 62'sini, deniz ulaşımının % 82'sini, dış hava trafiğinin % 77'sini, otomobil sanayinin % 100'nü, güzellik müstahzeratının % 100'nü, ilaç üretiminin % 80'den fazlasını, kimya sanayinin % 50'sini, makina üretiminin % 59'nu, fabrika parçaları üretiminin % 62' sini, alimünyumun % 48'ni, çimento üretiminin % 90'nını kontrolü altında tutmaktadır. (1) Eklemek gerekirse yukardaki dallardaki kontrolde teknoloji yoluyla olanın en önemli yeri işgal etmesidir.

İKTİSADİ BÜYÜMENİN GELİR DAĞILIMINA OLUMSUZ ETKİSİ

Baştan beri sözünü ettiğimiz iktisadi büyüme bir taraftan gelir dağılımını emekçi kitlesi aleyhine bozarken, diğer taraftan çok kısıtlı iş alanı yaratmakta, toplumdaki mevcut dengesizlikleri giderek keskinleştirmektedir.

Kapitalist öncesi toplumların gelişen kapitalizmle bütünleşmesi tâ baştan aşırı bir gelir dağılımı eşitsizliği doğurdu. Bu ülkelerde yaratılan sosyal fazla ürün, büyük ölçüde en önemli üretim aracı olan toprağı ve ürünün dış pazarlara ihracını tekelinde tutan sınıfların elinde toplanıyordu. Genellikle yeniden üretime aktarılmayan fazla ürün lüks tüketim harcamalarına ve üretkenliği düşük şişkin bir hizmet sektörünün ortaya çıkmasına sebep oldu. Böylece bir taraftan çalışanlarla egemen sınıflar arasındaki gelir farkları uçurumu önemini sürdürürken sözkonusu ülkelerden gelişmiş kapitalist ülkelere önemli ölçüde değer akışı hızlanmaktaydı. Tarihsel gelişim içinde, MERKEZ kapitalizmiyle bütünleşmenin gereği yerli egemen sınıflar bu eğilimin tersine gitmek yerine sürekli olarak statükonun muhafazasından yana olacaklardır.

Daha evvel de değindiğimiz gibi kır kesiminde önemli iş gücü rezervlerinin bulunuşu ve iktisadi büyümenin dışa dönük niteliği işçi kitlesinin sayıca az ve mücadeleci karakterinin gelişmesinin de engellenmesi, gelir dağılımındaki aşırı adaletsizliğin en önemli nedeni olmuştur.

Gerçekten MERKEZ kapitalizmiyle birleşen ve ÇEVRE kapitalizmine dönüşen bölgelere MERKEZ'den transfer edilen teknoloji emeğin verimliliğini artırmakla birlikte işçi ücretlerinin düşüklüğü nedeniyle sömürünün yoğunlaşması, gelir dağılımının giderek üretim araçlarını elinde bulunduran sınıfların lehine çevirmiştir.

Gelir dağılımındaki aşırı dengesizliğin bir diğer nedeni gene tarihseldir ve kapitalizmle bütünleşmenin ürünüdür. Batıdaki sanayi ürünlerinin geri kalmış ülkelerin pazarlarını istila etmesiyle bu ülkelerdeki yerli sanayi (el sanatları) büyük ölçüde yıkıldı. Batıdan gelen teknoloji işsiz kalanlara MERKEZ kapitalizmdekinin aksine yeteri kadar iş alanı yaratmıyordu. Bu koşullar altında işsiz kalan kitle için ya tekrar tarım kesimine dönmek ya da «modern» kesimdeki hizmet sektöründe iş aramak durumu ortaya çıktı. Geri kalmış ülkelerdeki hizmet sektörünün şişkinliği (kamu personeli dahil) bu süreçle yakından ilgilidir.

Yerli endüstrinin yıkılması gelir dağılımını olumsuz yönde etkiledi; böylece bir evvelki dönemde yerli endüstrinin sağladığı gelir büyük ölçüde MERKEZ kapitalizmine kaçmış oluyordu.

Baştan beri söylenilen kapitalizmle bütünleşme süreci ekonominin dışa dönük niteliğinden ötürü iç pazarın gelişmesini de engelliyordu. Gelir dağılımındaki aşırı adaletsizlik dışa dönük ihracaat ekonomilerinin hakim olduğu dönemde genel çizgileriyle devam etti. Büyük dünya ekonomik krizinin sebep olduğu «içe dönük» büyüme döneminde, gelir

---

(1) Eduardo Galeano; «The de-nationalization of Brazilian Industry» in Monthly Review Aralık 1969.

dağılımında çalışanlar lehine bazı gelişmeler olduğu söylenebilir.

İkinci Dünya Savaşı sonrasında azgelişmişlik yeni biçimlerde gelişirken gelir dağılımının geleneksel dengesizliği de sürüyor.

Tüketime yönelik ithalat ürünlerini ikame eden «sanayileşme» gelir dağılımını üç alanda etkilemekte: 1 — Yaratılan fazla değer içinde emeğin payı azalmakta, 2 — Bazı sanayi dallarının payı daha dinamik olanlar lehine bozulmakta, 3 — Ülke içinde tarımla sanayi arasında gelir dağılımı açısından tarımın aleyhine bir durumun ortaya çıkmasına sebep olmakta.

1 — Geri kalmış ülkelerde kullanılan üretim teknolojisi gelişmiş kapitalist ülkelerdekinin ayni olduğu zaman kullanılan emek gücü ayni olmakla beraber ücretlerin düşüklüğü nedeniyle geri kalmış ülkelerde kâr oranları yüksek olur. Böylece verimlilik artışından daha çok sermaye kesimi yararlanacaktır.

Brezilya'da 1955 - 1962 döneminde iş gücü verimliliği yılda ortalama % 5 oranında artarken reel işçi ücreti artışı % 1 civarında olmuştur. (1) Meksika'da 1955 - 1965 döneminde işçi başına yıllık verimlilik artışı (prodüktivite) % 5.3 oranında olmuş, ayni dönemde işçi ücretlerindeki artış % 1.3 tür. (2) Hindistanda sanayileşmeden en büyük yararı sağlayan büyük Hint sermayesi olmaktadır. Resmi verilere göre, gayrisafi kâr oranlarında % 300 lük bir artış olmuştur. (3) Yukardaki rakamlar diğer geri kalmış ülkelerden örneklerle çoğaltılabilir. Bu, sanayileşmeyle birlikte gelir dağılımı dengesizliğinin giderek azalacağı konusundaki görüşleri de doğrulamamaktadır.

Sanayide yaratılan ilave değer içinde ücretlerin payı çeşitli ülkelerde ve yıllarda şöyledir. Taylan'da 1961 de % 12, Pakistanda 1958 % 24, İranda 1962 - 1963 de % 19, Ghana'da 1963 de % 16, Şili'de 1963'de % 15. (4) Ayni rakamlar İsveç'te % 38, İngiltere'de % 37, Birleşik Amerikada % 32 dir. (5)

Burada gözden kaçırılmaması gereken bir noktada, aşırı kârların genel olarak lüks harcamalar yoluyla kapitalist metropollere kaymayı ülkede kalan kısmının ise verimli yatırımlara aktarılmaktan çok yine lüks inşaat, turistik harcamalar ve dayanıklı tüketim malları üretimine gitmesidir. Bu durum son analizde iç pazarın genişlemesini engellemektedir.

2 — «Sanayileşmenin» gelir dağılımı açısından ikinci sonucu gelir dağılımını sanayi içindeki dinamik sektörler lehine bozmasıdır. Dayanıklı tüketim malları sanayileri (otomobil, buzdolabı, çamaşır makinası v.s.) üreten sanayiler diğerleri aleyhine gelişmektedir. Yerli ve yabancı sermaye ortaklıkları yerli tasarrufları nüfusun çok küçük bir kısmına hitabeden tüketim malları üretimine kaydırıyor. Yüksek değerli lüks tüketim malları içinde ekipman ve sermaye malları üretimi gelişmekte, fakat bu sonuncular dayanıklı tüketim malları üreten sanayi malları dallarına desteklik etmektedir.

3 — Bundan evvel düşük ücret seviyelerine rağmen geri kalmış ülkelerde sanayi ürünleri fiyatlarının dünya fiyatlarına oranla yüksek olduğunu söyledik. Tarım ile sanayi arasındaki değişim hadleri tarım ürünleri aleyhine bir gelişime sebep olmakta, kır kesimi gelir dağılımından daha az pay almaktadır. Örneğin Pakistan sanayi ürünleri fiyatları ülkedeki tarım malları fiyatlarına oranla dünya fiyatlarının iki katıdır. Bu süreçten en çok zarar gören küçük çiftçiler olmaktadır.

Aslında geri kalmış ülkelerdeki tarımla sanayi arasındaki bu durum kapitalist dünya sisteminin oluşturduğu piramidin tabanından merkezine (tepesine) doğru olan değer akışının ülke ölçüsündeki görünümünden başka bir şey değildir .

«Sanayileşmeyle» birlikte gelir dağılımındaki aşırı eşitsizlikte büyüyor. Birleşmiş Milletler Lâtin Amerika ekonomik komisyonu tarafından verilen rakamlar şöyle: (Nüfusun % 20'si milli gelirin % 3'nü, nüfusun % 50'si milli gelirin 13'nü alırken, varlıklı % 20'si milli gelirin % 63'nü almaktadır. En zengin % 5, milli gelirin % 33'nü, süper zengin % 1 ise milli gelirin % 17 almaktadır). (1) Rakamlar diğer bölgeler için aşağı - yukarı ayni seviyededir.

Geri kalmış ülkelerdeki iktisadi büyüme pazarın ufkî genişlemesi (niceliksel) yerine dikey (niteliksel) büyümesi sonucunu doğurmaktadır. Egemen sınıfların ve onlara yakın çevrelerin gelirlerinde önemli artışlar doğurmakta, bu süreç de giderek lüks tüketim malları üretimini tekrar desteklemektedir.

Pazarın genişlemesi için son bir çare toprak reformlarıyla tarım kesiminin satınalma gücünü artırmak olabilir. Bu da genel kalkınma politikasından bağımsız olarak gerçekleştirilemez. Koşullar ayni kaldıkca sahneye konulan toprak reformları olsa olsa bir uyutma aracı olabilir.

---

(1) Critique de l'économie politique No. 3

(2) A. G. Frank Lumpen bourgeoisie Lumpen development.

(3) C. Bethelhein l'inde éndependent.

(4) Indestry en Trade s. 45.

(5) a.g.e. s. 45.

İlginç İddianameler

ESAS HAKKINDA İDDİANAME

ULUKIŞLA SORGU HAKİMLİĞİNE

DAVACI : K.H.
SANIKLAR : 1 — Dursun Özden. Ali oğlu Eminеden doğma. 1950 doğumlu Ulukışla Beyeğil Köyünden.
2 — Nazmi Yalçın. Hazım oğlu Haticeden Doğma. 1943 doğumlu Beyeğil Köyünden.
3 — Nuri Ünsal. Mehmet oğlu Fetik'ten doğma. 1934 doğumlu Ulukışla Alpagut mahallesinden.
4 — Ferruh Baysal, Esat oğlu Ferdane'den doğma 1935 doğumlu Çamardı İlçesi Maden Mahallesinden olup Ulukışla'da radyo tamircisi.
SUÇ : KOMÜNİZM PROPAGANDASI YAPMA VE HIRSIZLIK.
SUÇ TARİHİ : 6-7/5/1972

Yukarıda suçları ve açık hüviyetleri yazılı sanıklara ait hazırlık evrakı tetkik olundu.

Olay tarihinde sanıklar Dursun Özden, Nazmi Yalçın, Nuri Ünsal, Ferruh Baysal Ulukışlanın kuzeydoğusunda bulunan Cerhi Dağına kireçle ve büyük puntolarla sol kelimesini yazıp komünizm propagandası yaptıkları ve sol kelimesini yazmak için orada bulunan köylülere ait evlerin inşaatında kullanılmakta olan kireçten de bir miktar çaldıkları sanıkların tevil yollu ikrarları dinlenen şahit beyanları ve tekmil dosya münderecatından anlaşılmaktadır.

1 — Komünizm propagandası yapma ve geceleyin hırsızlık suçu sübut bulan sanıkların fiil ve hareketlerine uyan T.C.K. nun 142/1, 492/1, 31, 33, ve 71. nci maddelerine göre tecziyeleri istemi ile sanıklar hakkında son tahkikatın Niğde Ağır Ceza Mahkemesinde tutuksuz olarak açılıp yapılmasına karar ittihazı C.M.U.K. nun 196 ve 200. ncü maddelerine göre karar verilmesi kamu adına talep ve iddia olunur. 23/10/1973

C. Savcısı 17859
MUSA POLAT

T. C.
ULUKIŞLA C. SAVCILIĞI
HAZIRLIK NO : 974/257
ESAS NO : 974/166
İDDİANAME NO: 974/50

İDDİANAME

ULUKIŞLA ASLİYE CEZA HAKİMLİĞİNE

DAVACI : K.H.
MÜŞTEKİ : Uğur Ünlel. Abdurrahman oğlu 1954 doğumlu Ulukışla Kemalpaşa Mahallesinden olup aynı yerde oturur.
SANIKLAR : 1 — Altay Bozgül, Sakıp oğlu 1951 D.lu. Erzurum Kadene Mah. Hane 17 ye kayıtlı Halen Ulukışla PTT Müdürü, Sakıp Bozgül yanında.
2 — İbrahim Güler, Mustafa oğlu 1954 doğumlu Mısırlı Mahalle.
SUÇ : ÜZERİNDE AY BULUNAN BOZKURT BAYRAĞINI YIRTMAK.
SUÇ TARİHİ : 2/8/1974

Yukarıda açık kimlikleri ve suçları yazılı sanıklara ait hazırlık evrakı tetkik olundu.

Olay günü sanıklar Altay Bozgül ve İbrahim Güler Ulukışla Lise Caddesinde Müşteki Uğur Ünlel'in motorsikletinde bulunan Bozkurt Bayrağını (flaması) alıp yırttıkları ve ayrıca sigara ile yaktıkları iddia dinlenen kamu tanıklarının beyanları ve hazırlık evrakı münderecatından anlaşılmıştır.

Suç, Bozkurt Bayrağı (flaması) nı yırtarak sigara ile yakma mahiyetinde görülmüş ve yukarıdaki delillerle sabit olmuştur.

Sanıklar Altay Bozgül ve İbrahim Güler'in hareketine uyan T.C.K. nun 145/1 madde ve fıkraları gereğince cezalandırılmaları ve yargılanmanın Ulukışla Asliye Ceza Mahkemesinde yapılması talep ve iddia olunur. 8/8/1974

C. Savcısı 17859
MUSA POLAT

Not : Türk Ceza Kanununun 145/1 maddesi Türk Bayrağının korunmasıyle ilgilidir. Herhangi bir flamayla değil.

BİR KONUŞMA

15 ŞUBAT'TA ERZURUM TÖB-DER ŞUBE BAŞKANI YILMAZ MIZRAK'IN YAPTIĞI KONUŞMANIN ÖZETİ :

«Değerli Topluluk,

Hepimiz mutsusuz, ama umutsuz değiliz. Aydınlık günleri, belki bizde yaşayacağız. Günümüzün kavgaları kaçınılmazdır. Evrimin ve devrimin akışını izliyoruz hep birlikte, tarihi okuyoruz, tarihi yaşıyoruz.

Simavna kadısı Şeyh Bedrettin, «Yargıç Mevlana Haydar karşısında şöyle der: «Ben insanoğlunun dünyaya ilk ayak bastığı anı düşünüyorum. Mal var mıydı? Mülk varmıydı? Yemişler dalında ballanır, salkımlar asmada sallanırdı. Dileyen gereğince koparıp alırdı. Nevar ki, birisi çıktı, hakkından bir fazla aldı. Bunu gören diğeri daha çok almak istedi, kavga çıkardı. Mal, mülk icad oldu, insanlığın tadı kaçtı..»

Konuşmasına tarihin bu ilginç kesitiyle giren Mızrak, insanlığın geçirdiği ilk evreleri betimliyerek şöyle sürdürüyor konuşmasını;

«Bu mülkiyet anlayışı ilk savaşların nedenidir. Çıkar çekişmesi yüzünden kılanlar birbirleri ile savaşır. Güçlü olan, güçsüzü yener. Yenilenler öldürülür, ya da tutsak edilerek klana getirilir. Tutsaklara boş durmasınlar diye iş yaptırılırdı. Bunun sonucu ürün artar. Bu emek sömürme, artık değeri sömürme düşüncesinin belirlenmesine yol açar. Sonuçta sömürenler ve sömürülenlerden oluşan sınıflar ortaya çıkar.»

Klanlar ve diğer ilkel toplumlardaki ilişkileri, gelişim süreçlerini «Daha çok köleye sahip olma tutkusuyla hızlanan» kanlı savaşları ayrıntılı biçimde dile getiren Mızrak sözü devletin çıkışına getirerek şöyle diyor :

«Devletin ortaya çıkışıyla, devlet içindeki sınıfsal çelişkilerden doğan çatışmalarda başlar. Toplum üç sınıftan oluşmaktadır. yöneticiler, zanaatçılar, köleler. Köleler, sayıca çok oldukları için, efendileri tarafından zalimce baskı altına alınmışlardır. Zincire vurma, «ayaklanma» korkusunun bir tedbiridir. Bu korku efendileri, baskı güçleri kurma düşüncesine itmiştir.

Köleler, bu baskı karşısında ayaklanmaya başlıyorlar. İlk köle ayaklanması milattan önce 18. yüz yılda Çin'de patlak veriyor. Kaşlarını kırmızıya boyayan köleler, sanaatçılardan da destek görerek, efendilerine karşı başkaldırıyorlar. Çığ gibi büyüyüp, Çin başkentine doğru yürüyorlar. Fakat dağınık olan «kırmı kaşlar» devletin yani efendilerin silahlı polisleri ve askerleri tarafından dağıtılıyorlar. Çoğu öldürülüyor. Ama, «Kırmızı kaşlılar isyanı» kölelere yeni yeni hakların verilmesini sağlıyor. Bu ve buna benzer olaylar zaman zaman, bütün köleci devletlerde görülüyor. Köleler, «Hak direnme ile alınır» gerçeğini yavaş yavaş kavrıyorlar.

Roma'da, Glâdıyatörlük yaparak, efendilerini eğlendiren Spartaküs, köledir. Milattan önce 74 yılında efendilerine, kapuşehrinde bir suikast düzenliyor. Bu olay efendilerince öğrenilince, Spartaküs ve bir grup köle kaçıyorlar. Vezüv yamaçlarına varıp 60 bin kişi oluyorlar. Ülkenin her yerinden köleler ayaklanarak, Spartaküs'e katılıyorlar. Devlet kuvvetleri ile uzun yıllar süren savaşlar oluyor. Fakat, düzenli ve güçlü orduya sahip Roma asilleri bu ayaklanmayı hunharca bastırıyor. Spartaküs ismi, sömürüye karşı verilen kavgaların bir sembolü olarak hale yaşamaktadır.»

Buradan sözü feodalizme getiren şube başkanı:

«Feodal beyler, köylü ayaklanmalarından korktukları için, topraklarındaki köylülerin daha özgür bırakmaya başladılar. Derebeylik toprakları kiralık alanları oldu. Köylüler yüksek kira karşılığı bu toprakları ekip - biçiyorlardı. Kira ödüyememeden ötürü büyük anlaşmazlıklar çıkıyordu. Derebey köylünün ürettiklerine el koyuyordu.

Ticaretle uğraşanlar, yani burjuvalarda feodal beylerden şikayetçiydi. Devlet yönetimi için alınan vergiler, onların da belini büküyordu. Kısaca, şatolardaki şaşaalı yaşamları için iki sınıf çalışıyordu ;köylüler ve burjuvalar...»

Bu çelişki daha uzun süre gidemezdi. Teknik gelişmeyi ve makinaları yapan burjuvalar köylüleri derebeylere karşı kışkırtıyorlardı. Ülkeler yer yer iç ayaklanmalara sahne oluyordu. 18. yüz yılın Fransa'sında sınıflar arası çelişkiler artık dayanılmaz duruma gelmişti. Savaşlar, ülkeleri ve dolayısıyla halkları çok yıpratmıştı. Emekçi sınıflar, açıkça kavga veriyorlardı .Fransa halkı, pasta değil, ekmek istiyordu. Burjuvalar çelişkiyi çok iyi değerlendirdiler. 1789 Fransız Burjuva Devrimi gerçekleşti. Derebeylerin egemenliği son buldu. Burjuvalar yönetici oldular. Parlamento kuruldu. Parayla oynayanlar, kendi düzenlerini oluşturdular. Kapital üzerine kurulu bu üretim biçimi, kapitalizmdir.»

«Üretim güçlerindeki gelişimin, üretim ilişkilerini nasıl biçimlendirdiğini tarihi süreç içinde inceleyen Mızrak, «Kapitalist toplumu görelim şimdi de» diyerek şöyle sürdürüyor konuşmasını :

«Teknik ilerlemektedir. Büyük sanayi kurulur. Makinaları kullanan insan gücü, sanayi proleteryasını oluşturur. Patron - işçi çelişkisi, yani diyalektik çelişki (Emek - sermaye çelişkisi) karşı karşıya iki büyük güç olarak sahnededirler. Emeği

sömüren patron, emekçiye, beslenecek kadar değil, karnını doyuracak kadar para verir. Buna karşılık patron, o emekten çok kazanç sağlar. Bu artı değer sömürüsüdür. İnsanın insana kulluğu son bulmamıştır.

Bu çelişki toplumun temel çelişkisini oluşturmakta, ve işçi sınıfının emeğini sömürmek demek olan kapitalizmi tanımlamaktadır. Burjuvalar başlangıçta işçilerin emeğini aşırı derecede sömürüyorlardı. Çalışma saatleri belli değil ve iş güvenlikleri yoktu. İşçi sınıfının sömürü karşısında direnmesi kaçınılmazdı. İşçi ayaklanmaları başladı. Her direnişte işçi sınıfı yeni yeni haklar alıyordu. Patronlar dini, asi işçileri eğitmek için kullanıyorlardı. «Patronlar, iş vererek yoksulların karnını doyuran hayır severlerdir» öğretisi tutmadı. Proleterya, din adamlarına ve dine karşı soğumaya başladı. 1851 yılında İngiliz reformcusu Rahip Kinsgley, bu durumu görerek şöyle diyordu: «Kutsal kitabı bir polis yönetmeliği gibi yük hayvanlarının sırtına yük vururken huysuzluk etmemeleri için verilen bir parça afyon gibi, yoksullar arasında inzibatı sağlamaya yarayan bir kitap gibi, kullandık.» Görülüyorki, sömürücüler ortaya çıkışlarında devrimci niteliği olan dinleri, hiç çekinmeden, kendi çıkarları için kullanmaktaydılar. Ve bugünde kullanıyorlar. Oysa dinlerin çıkışı yoksuldan yana, emekten yanadır, Hz. Muhammedin, «komşusu aç iken rahat uyuyabilen bizden değildir» sözü, bu savımızı doğrulamaktadır.

İşçilerin sömürüye karşı kavgası boyutlanmaktadır. 1886 yılında Amerikanın Şikago eyaletindeki olaylar işçi sınıfı tarihinde büyük bir aşamadır. 1 Mayıs 1886'da 80 bin işçi, «Sekiz saat iş günü ve insanca yaşamaya yetecek ücret» isteği ile genel greve giderler. Artık işçi sınıfı, örgütlenerek direnmeye başlamıştır. Amerikan sermayesinin sarı sendikaları, grev kırıcıları ve silahlı komandoları, devlet polis örgütü ile birlikte, grevi kırmak için çatışma çıkarırlar. Ajanlar işçilerin arasına girerek, kolluk kuvvetlerine bomba atarlar. Onlara saldırtırlar. İlk çatışmada 4 işçi ölür. Ertesi günü ölen işçi arkadaşlarını kaldırmak için yapılan mitingte tahrikçi ajanlar yine bombalar atar, kitleyi yine kolluk kuvvetlerine saldırtırlar, yine çatışma çıkar. 4 işçi daha ölür. Başlangıçta çok tutarlı olan hareket anarşizme dönüştürülür. Korkunç bir terör başlar. Elebaşı oldukları gerekçesiyle, 5 işçi sorgusuz sualsiz hemen orada asılır. Bunun üzerine olayları duyan dünya proleteryası, milyonlarla grev kararı alarak Amerikalı emekçi kardeşlerini destekler. 8 saatlik iş günü hakkını alana dek, grevlerini sürdürürler ve bu hakkı elde ederler.»

Sendikalaşmanın işçilerin politik bilinçlerinin gelişmesine, yönetime doğru yönelmelerine neden olduğunu, ekonomik mücadelenin politik mücadeleden ayrılamayacağını öğrendiklerini, bunun ise kapitalizmin ileri bir aşaması olan emperyalizmin temelinin sarsılmasına neden olduğunu belirten konuşmacı, sözü günümüzdeki sosyal gelişmeye getirerek bu konuyu şöyle noktalıyor :

«Sömürücü sınıflar tarihin kaçınılmaz olan bu gelişimini çok iyi izliyorlar. Gelişmeyi, ilerlemeyi engellemek için de gerekli tedbirleri uluslararası örgütleriyle, milis kuvvetleriyle almaya çalışırlar. Örneğin, Şili'de sosyalizm kanla geriletiliyor. Ama her şeye rağmen tarih sözünü söylüyor. Dünya Ulusal Kurtuluş Savaşları ve Sosyalist Devrimlere kucak açıyor.»

Sermayenin tarihi süreci içindeki oyunları Osmanlı Devletinden örnekler vererek belgeleyen arkadaşımız :

«Görülüyor ki emperyalizm kendine engel olan devlet adamlarından kurtulmanın yollarını da bilmektedir.

Ekonomik yolla giren emperyalizm, kültürünü de sokar. XX. yy. başlarında Osmanlı Devletinde bulunan okulların dağılımı şöyledir: İngiltere'nin otuz okulu vardır. Burada üçbin öğrenci okumaktadır. Fransa'nın yüzsekiz okulunda, onikibin kişi öğrenim görmektedir. Yükselen okullar, ABD. kültürünü işlemektedir. 22300 öğrenci bu okullara devam etmektedirler. Ayrıca Almanya, yedi okulunda kendi kültürünü işlemektedir. 1913'de yayınlanan yabancı yayın organlarının onu Fransızca, biri İngilizce, biri de Almanca'dır.»

Rekabet döneminde kapitalizmin Osmanlı Devletini paylaşma yolunda yaptığı girişimleri sıralayan Mızrak, Birinci Bölüşüm Savaşının nedenlerini de sıraladıktan sonra sözü Kurtuluş Savaşımıza getirmekte ve emperyalizmin emekçi sınıf ve tabakalardan yediği bu ilk tokatı anlatmakta, kurtuluş özlemlerinin bağımsızlık tutkularının topla, zulümle boğulamayacağını belirtmektedir.

Lozan'da elde ettiğimiz bağımsızlık başarıların, Atatürk'ten sonra daha iyi palazlanan ticaret ve sanayii burjuvazisi tarafından nasıl emperyalistlerle bütünleşerek yokedildiğini sıralayan Mızrak şöyle diyor :

«II. Dünya Savaşı sonunda 58 milyon lira olan borçlar, 1945'de sıfıra düşmüştür. T.C. 1950'ye dek dışa bağımlı olmayan bir politika izlemiştir. Emperyalizmin Türkiye üzerinde asıl etkinliği 1950'den sonradır.

1950 — 1960 Türkiye zenginliklerinin ABD, emperyalizmine peşkeş çekildiği dönemdir. 1950'de ABD.'den ve uluslararası kurumlardan 776 milyon dolar ödünç alınmıştır. 1960'ta biriken dış borçlar beş milyar doları geçmiştir. «Yabancı sermaye kanunu» ve yabancı petrol şirketlerine Türkiye petrollerini sömürme olanağını veren «Petrol Kanunu», bu dönemin üzerinde önemle durulması gereken yasalarıdır. 1960 yılında yapılan 27 Mayıs darbesi, emperyalizmin sömürüsüne dur demediği gibi, ülkenin yarı feodal düzeninide değiştirmedi, Dışborçlar 1964'de 7.513.000.000 dolar tutuyordu. Bu rakam 1966'da 18 Milyar dolara, 1968'de 21.5 milyar dolara yükselecektir. Goodyear, Vita, Singer,

Pfizer, U.S. Royal, Coca Cola, Pepsi Cola, General Motors, ITT, Ford, Philips, v.b. bir yığın yabancı şirket, emperyalizmin Türkiye'deki şubeleridir.

Kapitalizmin bir aşaması olan emperyalizm Allende'ye göre şöyledir: «Artık, ABD emperyalizminden, Alman emperyalizminden söz etmeyeceğiz. General Motors, ITT emperyalizmi söz konusudur. Yani çok uluslu şirketlerin sömürüsü...

(Cumhuriyet dönemi ile ilgili bilgiler, Kenan Bulutoğlu'nun 1970 yılında gerçek yayınları arasında çıkan «100 soruda Türkiye'de Yabancı Sermaye» adlı yapıtından alınmıştır.)

İnsanlığın başlangıçtan bu güne dek geçirdiği gelişim, yaşama koşullarının çeşitliliği, ilişkileri, sınıflar arası ve ülkeler arası sosyo ekonomik durum, dünyayı bugün tarihin dört çelişkisiyle karşı karşıya bırakmıştır. Bu çelişkiler kalktığı zaman, sömürülme son bulacaktır. Fakat sömürücüler durumlarından memnundurlar. Düzenin değişmesini değil, daha çok sömürülecek düzenin gelişmesini isterler. Bunun için sömürüye karşı çıkan her eylemi, ezmeyi, yok etmeyi amaçlarlar.

Sömürücü gücün baskı, terör ve öldürme hareketi Yirminci yüzyılda Faşizm adını alır. Aslında faşizmin tarihi ta köleci topluma dayanır. Bilimsel olarak II. Dünya Savaşından sonra İtalya'da sermaye çevrelerinin baskı yönteminin adı olarak kullanılmıştır.

Sömürülen sınıfların demokratik mücadelesinin engellenmesi için Faşizm, sivil halkı örgütler. Direniş kırıcı emekçi sınıf örgütleri (Sarı Sendikaları) oluşturur. Din, Millet, yoksulluk edebiyatını gerçekten benimsiyorlarmışçasına işleyerek, halka kabul ettirmeye çalışırlar. Söyledikleri Dini ve Milli duyguları bilinçsizce harekete geçirdiği için, terörist birer örgüt olurlar. Görevleri, emekten yana tüm eylemleri engellemektir. Örneğin, daha iyi yaşama için ücret isteği ile grev yapan işçilerin grevini kırmaya çalışırlar. Anti Emperyalist bir gösteriye saldırırlar. Böylece sömürücülerin yanında olduklarını belgelerle. Kanımızı emen ABD.' nin Altıncı Filosunun İstanbul'a gelişini protesto eden devrimcilere saldıranlar, «Kanlı Pazar» olaylarını yaratmışlardır.

Çoğu Türkiye'nin yoksul köylü kesiminden olan öğretmenlerin, demokratik haklara kavuşması için yaptıkları gösterilere saldırtılır. Emek davası için çırpınan kitle, taşa tutulur. Evinin camı kırılır, sorunlarını tartıştıkları salonlar basılır, Örneğin Kayseri'de yakılmak istenir.

«Aslında halk bunu yapmaz. Düzenin değişmesini istemeyen düzenden yararlanan böylece emekçi halkımızı sömüren emperyalizmin işbirlikçilerinin, tefecilerin, ağaların, kışkırttığı, kutsal duygulariyle oynadıkları, bir avuç kandırılmış, gözü döndürülmüş insanlar yapar bunları. Cahil, zavallı insanları Anadolu'nun yurtseverleri üzerine saldırtanlar, tarihin karanlıklarına gömülüp kidecekler. Geride, yurtseverlerin, emekçilerin devrimci uğraşısının şerefli izleri kalacaktır. Çünkü tarihte faşizmin sürekli başarı sağladığı bir tek ülke yoktur.

Faşizmi tezgahlayanlar, bu tür faşist saldırıları el altından çoğu kez kolluk kuvvetleriyle destekleyerek, emekçi sınıfların demokratik haklara kavuşmasını engellemeye, tarihin diyalektik gelişimini geciktirmeye çalışır..»

ABD emperyalizminin ve uluslar arası finans kapital yerli işbirlikçileri, tefeci, ağa, bezirgân takımı Türkiye'deki ilerici uyanış karşısında korkuya düşüyorlar. 1971 — 1973 yıllarında Türkiye açık faşizme sahne oluyor. Emekçi sınıflar demokratik ve sınıfsal mücadelesini veremiyor. Grevler erteleniyor. Sermaye birikimi sağlanmaya çalışılıyor.

Faşizmin oyunları örgütlü bir direnişle yenilebilir, ancak işsizlikten, pahalılıktan, açlıktan ve faşist baskılardan şikâyetçi isek örgütlenmemiz gerekir. Tarihin, baskıya karşı yalnız örgütlü emekçi kitlelerin başarı kazandığını gösterir. Biz de bu ülkenin ezilen memurları olarak yerimizi almamız, yani örgütlenmemiz gerekir.

Memurlar geri kalmış ülkelerde, sömürülen ve alın teri karşılığı verilmeyen emekçi insanlardır. Türkiye'de memur, geçim sıkıntısı çeken, yeterli beslenmeyi yapamayan, sosyal ilişkilerden yoksun bırakılmış bir topluluktur. Bu ezilmişliğin karşısında elpençe divan duran bir tavır içindedir. Kaderine razı olmuş, gözlerini kapar/görevini yapar, öğretisinin uyuşukluğunu yansıtır.

Öğretmenler, memurlar içerisinde ayrı bir özellik gösterirler. Kollektif çalışma zorundadırlar. Malzemesi bilgidir. Bu onu ister istemez dünya ve yurt sorunları ile ilgilenmeye iter. Güncel olaylar derslerine konu olur. En güç koşullarda yaşanan köylerde öğretmenlik yapar. Oradaki yaşamı görür, ülkesi ve dünya ile diyalektik ilişkisini kurmaya çalışır. Memurların en iyi yorumlama yapabilenidir, öğretmen. Bu nedenle kendi kurtuluşunu tüm Türkiye emekçilerinin kurtuluşu içinde görmektedir. Bu yüzden ülkesel boyutlarda, emekçi sınıfların çıkarları yanında uğraş vermek zorunluluğuna inanır. Daha doğrusu böyle olmalıdır Türkiye'nin öğretmenleri...

Değerli Dostlar,

Tarih göstermiştirki, sömürülenler, siyasal iktidara ağırlığını koyamadıkları sürece sömürülmekten kurtulamazlar. Türkiye öğretmenleri bu önemli gerçeği görmelidirler ve görüyorlar da... Bu nedenle faşist baskıya uğruyorlar, sürülüyorlar, dövülüyorlar ve hatta öldürülüyorlar.

Biz, Anadolu insanlığından soyutlanamayız. Çoğumuz, kuş uçmaz kervan geçmez köylerin çocuklarıyız. Hısımımız, akrabamız köyünde doğanın en güç koşullarında yaşama savaşı verirken, iliği kemiği sömürülürken, kentlerdeki daha iyi yaşam bizi rahatsız etmelidir. Sokaklardaki çöpler arasından yiyecek, demiryolu boylarında kömür topla-

yanlar bizim insanlarımızdır. Yüreklerimiz tüm bu ezilmişleri alacak kadar, kollarımız tüm insanlığı kucaklayacak kadar geniş olmalıdır. Bu duyguyu ve düşünceyi yöntem edindiğimiz sürece, doğru insan, iyi insan, güzel insan oluruz. İyiye, güzele, doğruya yönelik insan, insan olma niteliğini taşır.

Örgütlenmenin, sendikalaşmanın yasalar içinde demokratik güçbirliği yapmanın ekonomik ve demokratik taleplerimizin, haklarımızın alınması için tek çıkar yol olduğunu sıralayan Mızrak şöyle bitiriyor konuşmasını :

«Öğretmenlerin ezilmişliğinden, çiğnenen haklarından söz ediyoruz. Hak verilmez alınır. Yukarıda hakların nasıl alındığını belirttik. Gördük ki, sömürülenler, örgütlenip direnerek bir ileri yaşama düzeyine geçebiliyorlar. Örgütlenmek, daha iyi yaşam isteyen kişinin atacağı ilk adımdır. O zaman düşüncelerimizin içtenliği belirlenmiş olur.

Türkiye öğretmenlerinin demokratik mücadele örgütü TÖB-DER'dir. TÖB-DER'de birleşmek, öğretmenlik tarihinin kaçınılmaz ve gerekli bir aşamasıdır. Tüm öğretmenlere bu gerçeği anlatalım. Onları çatımız altında örgütlenmeye çalışalım.

TÖB-DER şubelerine ve üyelerine yapılan baskılar bizi yıldırmasın. Aydınlıktan korkanlar elbette ışığı söndürmek isteyeceklerdir. Ama, güneş balçıkla sıvanmaz. Güneşi çamurla kapamak isteyenler, attıkları çamurun gölgesinde, karanlığa mahkum olacaklardır. Tercihimiz karanlık değil, aydınlık olsun. TÖB-DER'in güneş olan amblemi çevresinde toplanalım. Elele kolkola verelim. Faşizmin oyunlarını bozalım.

Bu tavır Türkiye'nin geri kalmışlıktan kurtulma savaşının kaçınılmaz gereğidir. Sömürülen insan, emekçi öğretmen, diğer emekçi kardeşleriyle o zaman omuz omuza vererek kendileriyle birlikte tüm halkımızı kurtaracaktır. Bu uğraşa kendimizi hazırlayalım. Çevremizi genişletelim. Direnebilme özgürlüğüne kavuşmak için örgütsel mücadele verelim.

Bugünkü dernekler yasası, memurların özlük haklarını elde etmelerine olanak veren bir yasa değildir. Toplu sözleşme ve grev hakkını içeren çağdaş örgütlenmenin gereğine inanıyoruz. Bu nedenle sendikalaşmayı amaçlıyoruz. İşçi sınıfının Ondokuzuncu yüzyılda elde etttiği sendikal haklara, Avrupa'daki tüm ülkelerin öğretmenleri sahipken, Yirminci yüzyılın sonlarında Türkiye öğretmenlerinin sahip olamaması çok acıdır. Türkiye öğretmenleri çağın bu derece gerisinde kalmayacaktır. Ergeç sendikalaşma sürecine girecektir. Er geç «Yaşamak bir ağaç gibi tek ve hür/Ve bir orman gibi kardeşçesine» olacaktır.

KAHROLSUN ÜLKEMİZİ VE EMEKÇİ HALKIMIZI SÖMÜRENLER

KAHROLSUN ABD EMPERYALİZMİ VE ULUSLARARASI FİNANS KAPİTAL

KAHROLSUN FAŞİZM

YAŞASIN TÜRKİYE EMEKÇİLERİNİN - ÖĞRETMENLERİNİN DEMOKRATİK MÜCADELESİ

YAŞASIN ANTİ EMPERYALİST VE ANTİ FAŞİST KAVGAMIZ

YAŞASIN DEVRİMCİLER

JANDARMA BASKISI

Mardin'in Savur ilçesi Sürgücü bucağında jandarma karakolunun halk ve öğretmenler üzerinde baskıları şiddetini arttırarak devam etmektedir. Karakolun paralelinde olarak öğretmenler üzerinde idari baskıda yapılmaktadır. 20-Şubat-1975 günü Sürgücü'ye giden Milli Eğitim Md. Yrd. sı Asım Gündüz, tüm öğretmenlerin önünde Orta Okul Müdürü ve TÖB-DER üyesi Fadıl ERDEDE'ye : **«Siz TÖB-DER'i mi temsil ediyorsunuz, yoksa Milli Eğitimi mi temsil ediyorsunuz. TÖB-DER'e üyeliğiniz devam ederse müdürlükten istifa etmelisiniz. Halkın sorunları sizi ilgilendirmez.»** diyerek baskı yapmıştır. Daha evvel TÖB-DER üyesi olan bu yönetici şimdi görevini kötüye kullanarak öğretmenin örgütlenme hakkını kısıtlamaya çalışmaktadır.

Bir süre önce bilinmiyen kişilerce, Sürgücü'de öğretmenlerin oturmakta oldukları ev gece kurşunlanmış ve öğretmenlerin hayatları tesadüfen kurtulmuştu. Bu olay telle sizlere isetilmiş idi. Durum basına da intikal etmiş ve karakol ile idari merciler durumdan yeterince rahatsız olmuşlardı. Gene Karakol Komutanının halktan rüşvet alması olayı öğretmenler ve halkın dayanışması sonucu adli makamlara intikal etmiş ve Üst Çvş. üç ay hapis yattıktan sonra sürgün edilmişti. Bunun yerine gelen Jandarma Assubayı ile eski Uzatmalı Çavuş öğretmen-halk dayanışmasından rahatsız olmuş ve bir takım tezgahlamalar içine girerek öğretmeni halktan soyutlamaya çalışmışlardır.

Son olarak jandarma çavuşu ortada hiç bir neden olmadan halktan Sinan SADEBAL ve Şehmus ÖNER'i karakola alarak iki gün işkence ettikten sonra «Siz devrimcisiniz, TÖB-DER'in toplantısına gitmişsiniz. Solcusunuz ortaokul müdürü ile ilişkileriniz sürerse sizi devamlı işkenceye tabi tutacağım. Öğretmenlerle ilişkilerinizi kesin isterseniz köyde sıtenle dolaşın. Yoksa öğretmenlerin evine silah sıkan sizler olacaksınız.» Bu şekilde düzenlenen tezgahlamalar öğretmeni halkla karşı karşıya getirmeyi amaçlamaktadırlar.

MALATYA RAPORU

İRTİCA HAZIRLIKLARI :

Bilindiği gibi 1975 yılının bütçesi şubat ayında görüşülerek karara bağlanılmaktadır. Öğretmenler de diğer yurttaşlar gibi yokluklarla başbaşa kalmışlardır. Yağ yok, şeker yok, çay yok, o yok, bu yok. Olanlar can pahasına. Fazla ders ücretleri alınmamakta, derece yükselmesinin tavan ve tabanları dondurularak eşitsizlikler yaratılmakta, kimisi maaşının dışında 6-7 bin lira yan ödeme alırken, öğretmen tek kuruş dahi alamamakta, mahrumiyet zamlarının eşitsizliği (aynı yerde çalışan bir memur alırken öğretmen alamamakta) ayrı dert...

Çağdaş demokrasilerin gereği olan mesleksel örgütlenme hakkı alınmış, yerine ceza baskıları konulmuştu. Bu baskılar yetmiyormuş gibi hergün saldırıya uğramakta, dövülmekte, sürülmekte ve hatta uyduruk suçlarla özgürlüğünden yoksun bırakılmaktadır. Kısacası evde çocukları, okulda öğrencileri, dışarıda komandolar, hükümette politikacılar öğretmeni baskı altında tutmakta ve yıpratmaktadırlar.

Nihayet öğretmende bir insandır. Bir yere kadar bu baskılara dayanabilir. Bir yere kadar eşitsizliklere, yolsuzluklara göz yumabilir. Görmemek, işitmemek istiyebilir. Ama bu nokta çoktaan gerilerde kalmıştı. Tüm yasal uyarmalar etkili olamamış ve hatta dinlenilmek dahi istenilmemiştir.

Ama öğretmenler, yine de demokrasiye ve Anayasal düzene bağlılıklarını yitirmeden, çabalarını yasal kurallar içerisinde yürütmeyi amaç edinmişlerdir. Bunun sonucudurki 1975 malî yılı bütçesi karara bağlanılmadan yukarıda belirtilen sorunlarını dile getirmek, sorumluları bir kez daha yasalar içerisinde uyarma çabasına giriştiler. Ve 15.2.1975 günü Türkiye'nin her ilinde aynı günde kapalı salon toplantısının yapılmasını kararlaştırdı. Bu kararını 23 Ocak — 1975 günü kamu oyuna açıkladı.

Bu kapalı salon toplantılarında :

1 — Hayat pahalılığı,

2 — Öğretmenlerin mesleki ve özlük sorunlarını,

3 — Demokratik örgütlenme hakkı olan sendikallaşma hakkını,

4 — Öğretmenlere yapılan baskılar

dile getirilecekti. Bundan daha olumlusu ne olabilirdi? Değil çağdaş demokrasinin klâsik demokrasilerinde gereği böyledir. Ülkemizin tüm insanları ve tüm politikacıları demokrasiden, Anayasal düzende bahsetmiyorlarmıydı? Korumak için çaba göstermiyorlarmıydı? İşte biz, koruduğumuz, geliştirmek istediğimiz bu demokrasinin gereklerinden olan demokratik ve yasal hakkımızı yasal yollarla kullanıyorduk.

15/Şubatta yapılacak bu toplantımızın hazırlıkları Malatya'da da yapılmaya başlanıldı. Salon teminine çalışıldı. Tüm engeller karşımıza çıktı, salon bulamadık. Ancak kendi lokalimizde yapmaya karar verdik. Yasal işlemler yerine getirilerek gerekli izin alındı. Duyurular yapıldı.

Biz öğretmenler, demokrasilerin gereği olan bu demokratik haklarımızın çalışmalarını yasalar içerisinde yaparken, demokrasiden hoşlanmıyan, teokratik bir düzenin özlemini çeken güçlerde boş durmuyorlardı. Onlarda yasa dışı çalışmalara girişmişlerdi. Yanlış anlaşılmasın yasadışı çalışmalarını açık yapıyorlardı. Halkı aleyhimize tahrike çalışıyorlardı. Bu çalışmalarını şu üç ana noktada yürütüyorlardı :

1 — TÖB-DER Malatya Şubesi ağzından bazı ticari işyerlerine mektup göndererek fidye isteniliyordu. Bu mektuplarda deniliyorduki «Bize şu kadar parayı (kimisinde 200 bin, kimisinde 500 bin lira), şu tarihe kadar göndermeseniz yok olacaksınız ve işyeriniz havaya uçurulacaktır.» Bu mektuplar Malatya Basın galerisine, Altınova, Yenisümer Mağazasına yazılmıştır.

2— Bu kez ticari işyerlerinin ağzında TÖB - DER tehdit mektupları geliyordu ve «Biz size haraç verecek adam değiliz. Biz kürdüz, Palulu akrabalarımı topladım. Sizleri tek tek yokederek, size vereceğim paraları cezaevinde onlara yedireceğim...» diyerek iş sahiplerini aleyhimize kışkırtıyorlardı. (Bu mektuplar savcılığa verildi.)

3 — Köy köy gezerek, «15 Şubatta Malatyada bir yürüyüşümüz var. O gün gelin katılınız..» diye halkı şehire toplamaya çalışıyorlardı.

4 — Bazı tutucu kişi ve köylerede gidilerek «Solcular camilere saldıracaklar, yıkacaklar, yerine arpa, bostan ekecekler. Gelin engel olalım..»

5 — Bazı imamlarda camilerde bu propagandayı yürütmüşlerdir.

Böylece halkın dinsel inançlarını körüklemek suretiyle Malatya'ya topluyorlar ve amaçlarını gerçekleştirmeye çalışıyorlardı. Bu çalışmalarla 15/2/1975 gününe kadar gelindi.

İRTİCA OLAYLARI BAŞLIYOR :

TÖB-DER Malatya Şubesinin düzenlediği kapalı salon toplantısının saatları yaklaşırken, toplan-

tıya katılacak öğretmenler gelmeye başladı. Diğer yanda irtica olayına katılacaklarda sabahın erken saatlarında Malatya'ya akın etmeye başladılar. İlk gurup (40-60 kadar kişi) Akpınar semtinin Samanpazarı Alanında ellerindeki sopalarla, demir çubuklarla ilahiler okuyarak toplanırlar. Önlerinde Şerif Dursun bulunur. Giderek kalabalık büyür. Hamit Fendoğlu (Hamido) ve Dr. Muhittin Turgut ta katılarak omuzlara alınırlar. Bu alandan Belediye'nin önündeki alana doğru akın ederler. Saat 10 sıralarıdır. Ellerindeki başı çivili coplar, demir çubuklar, dehreler havaya kaldırarak (İlahiler, kelime-i şahadet, Allahuekber, Müslüman Türkiye, Şeriat isteriz, Komünistlere ölüm, Cihat...) gibi sloganlarla tahrikler körüklenir, tansiyon yükseltilir.

Olayların başlamasına geçmeden bu tahrikçi başlarının durumunu açıklamakta yarar vardır.

1 — Hamit Fendoğlu (Hamido), Demokrat Partili olup, 27 Mayıs İnkılâbıyla Yassıada'ya gitmiş ve cezaya çarptırılmıştır. Daha sonra 1965-1969 yılları arasında A.P. Malatya Milletvekili olmuş. Mecliste Tabii Senatör Sıtkı Ulay'ın kulağını ısırarak yaralamış. 1973 seçimlerinden DP Milletvekili adayı olmuşsa da kazanamamıştır.

2 — Hacı Şerif Dursun, Büyük Doğuculardan olan ve 1951 yılında Malatya da gazeteci Ahmet Emin Yalman'a yapılan suikaste karışmış, 1971 de Kırıkhan'daki 3 kişinin ölümüyle sonuçlanan kanlı olaya karışmıştır. M.H.P.

3 — Dr. Muhittin Turgut, Malatya'daki Doğu Özel Hastahanesinin sahibi olup, hastahanenin her tarafı Bozkurt resimleriyle donatılmıştır. M.H.P lidir.

Hamido ve Şerif Dursun, Malatya'nın merkezine bağlı 15 — 20 köyün birleşmesinden oluşan İZOLLU aşiretinin ileri gelenlerindendirler. Bu aşirete eğemendirler. Tahrike gelenlerin büyük çoğunluğu bu aşirettendir. Diğerleri Elâzığ'ın Palu ve Baskil ilçelerinden getirilmiştir. Malatya'nın diğer ilçelerinden de katılanlar da vardır.

Buraya kadar yapılan açıklamalardan akla şöyle bir soru gelebilir. «Peki polis hiçmi bunları önceden sezmedi mi? Toplanırlarken görmediler mi?» şöyle bir açıklama bu soruya yanıt verebilir.

Tahrikçilerin toplandığı yerin 100 metre uzağında Merkez Polis Karakolu, 50 metre doğusunda toplum polisinin binası, 20-30 metre güneyinde Hükümet binası, (Hükümet binasında Vali, Jandarma Komutanı, Savcı, Emniyet Müdürlüğü) bulunmaktadır. Toplandıkları yer şehrin ana caddesi üzeri olup ve merkezi yerdir.

«Solcuların nefesini kontrol eden» görevlilerin bu açık çalışmaları sezmemeleri ve görmemeleri akıldışıdır. Kaldıki telefonla da bir çok kez uyarılmışlardır.

SALDIRI BAŞLIYOR :

Toplantı saatı yaklaşıyor, «Allahuekber» sesleri Malatya'yı çınlatıyor. Gittikçe çoğalan irticacılar, kollara ayrılarak tahriplere girişmeye başlıyorlar. Bunun üzerine Malatya emniyeti, TÖB-DER'in bulunduğu Fuzuli Caddesinin giriş ve çıkışlarında barikat kurarak irticacıların gelişlerini önlemeye çalıştılar. Bir polis ekibide TÖB-DER Lokali önünde görev aldı. Bir ara emniyet 2. ci Şube Şefi TÖB-DER'e gelerek «Toplantınızı ya öne alıp yapınız, yahut iptâl ediniz. Güvenliği sağlamamız zorlaşıyor. Cezmi Karatay Caddesi curcunaya döndü.»

Toplantıyı öne alamazdık. Çünkü toplantı saatı 14.15 idi. Eğer öne alırsak bu kez yasal eylem dışına çıkmış olacaktık ve ağır suçla suçlanacaktık. İptâl da edilemezdi, Yasal bir toplantıydı. Ve toplantının başlama saatı da yaklaşmıştı.

«TÖB-DER de bunlar olurken acaba diğer yerlerde neler oluyordu?» diye bir soru aklagelebilir.

Evvet Samanpazarı ve Belediye önündeki alanda toplanan irticacılar, dehrelerini, nacaklarını (baltanın küçük tipi), başı çivili sopalarını, demir çubuklarını havaya kaldırarak «İlahiler, kelime-i şahadet, Allahuekber, şeriat isterik, müslüman Türkiye, solculara ölüm, cihat» gibi sloganlarla bağırarak etrafa saldırmaya başlamışlardır. Bir kol Cezmi Kartay Caddesine doğru harekete keçerek 50. Yıl Kahvesine saldırmışlar ve tüm camlarını kırmışlardır. Saldırmayı önlemeye çalışan kahve sahibi Ali Karaca, polislerce dövülmüştür. Bu cadde de bir kaç işyeri de tahrip edilmiştir. Saldırının olduğu bu yerin 30-40 metre ötesinde Merkez Polis Karakolu da bulunmaktadır.

Diğer bir kolda Kışla Caddesinde aynı sloganlarla saldırılarına devam ederek Vali Konağına kadar yürümüşlerdir. Ve içki içirtiyor diye Harput Lokantasının camlarını kırmışlardır. Vali Konağının camlarınıda kırmışlardır. Bir söylentiye göre ki bu söylenti çok yaygındır. Vali ve karısı dışarı çıkarak «Bizde müslümanız» diye şahadet parmaklarını havaya kaldırarak kelime-i şahadet getirmişler.

Başka bir kolda İstasyon Caddesinden Sıtmapınar semtine doğru yürümeye başlamışlar. (Sıtma Pınarı 1,5-2 Km. uzaklıktadır.) Ve İşbankası önündeki Cafer Erkul'a ait gazete kulübesine saldırarak tahrip etmişler. Cafer'i de çok ağır şekilde yaralamışlar ve zorla İşçi Sigortaları Hastahanesine kaldırmışlar. Zararı 30 bin lirayı aşkındır. Devamla Sıtma Pınarında Dursun Erkul'a ait gazete bayi kulübeside tahrip edilerek sahibi dövülmüştür. Zararı 7 bin lirayı aşkındır.

Keza hükümet binasının bitişiği ve Toplum Polisi binasının önündeki sinema reklâmlarının yerleri tamamen tahrip edilmiştir. Ayni yerdeki Haydar Karagöz'e ait gazete kulübeside tahrip edilmiştir. Bu gazetecinin anlattığına göre ve bizzat kulağıyla duyduğuna göre bazı polisler «Haydi çabuk kulubeyi yıkın ve tahrip edin, kaçın..» demişlerdir. Polisleri tanımaktaymış. Zararı 7 bin liradır.

Gittikçe saldırı ve tahriklerini artıran irticacıların tutumu herkeste kuşku, korku uyandırmış ve telefonla vali, jandarma komutanı ve askeri birlikler aranarak yardım istenilmiştir. Saat 16.00 sıralarında askeri birlikler duruma müdahale etmişler ve irticacıları dağıtmışlardır.

TÖB-DER toplantısı bu hava içerisinde devam etmiş ve saat 16,15 de sona ermiştir. Toplantıdakiler guruplar halinde evlerine dağılmışlardır.

İrtica isyanının birinci günü bilinen 9 yaralı, 7 işyerinin tahribiyle kapandı.

İRTİCANIN İKİNCİ GÜNÜ :

16.2.1975 Pazar günü, «Nasıl olsa emniyet kuvvetleri durumu kontrolları altına aldı ve artık bir şeyler olmaz..» düşüncesiyle herkes şehre iniyordu.

Diğer yanda halkı köylerden toplayarak getiren tahrikçiler, amaçlarına ulaşamamışlardır. Çünkü TÖB-DER tahrip edilmemişti. Önceden saptanan bazı işyerleri daha duruyordu. Bu amaçlarını da gerçekleştirmek için topladıkları halkı geri göndermeden evlerinde konuk ederek bekletirler.

16.2.1975 günü erken saatlerde (saat 10,00 sıraları) Belediyenin önündeki alanda bir önceki gün kullandıkları saldırı araçlarıyla toplanmaya başlarlar. Belediye ile hükümet binasının arası 20-30 metre ya var, ya yoktur.

Biz öğretmenlerde lokalimizde olanlardan habersiz olarak oturuyorduk. Saat 12 sıralarında iki sivil polis gelerek Şube Başkanı Tuncay Ünlü ile Bölge Temsilcisi H. Nedim Şahhüseyinoğlu'nun Emniyet Müdürünce çağırıldığını söylediler. Beraberce Emniyet Müdürlüğüne gidildi. Hükümet binasının önüne gelindiğinden toplanan tahrikçilerin heran saldırıya hazır oldukları hallerinden belliydi. Ve o zaman gördük. Ancak polis, hükümet binası önünde bekliyordu ve adeta onlara seyirciydiler.

Emniyet Müdürünün makamına gidildi. Emniyet Müdürü «hocalar, sizden rica ediyorum, sizler dünkü olaylara karşı bir yürüyüş düşünüyormuşsunuz. Bu nedenle yine karşı gurup toplanmış. Bir olay çıkarılmaması için lokalinizi boşaltarak dağılınız. yoksa çıkacak herhangi bir olayda koruma gücümüz olamıyacaktır.»

Cevaben «Bizim yürüyüşümüz yoktur, böyle bir şeyide düşünen tek üyemiz dahi yoktur. Uydurmadır. Ancak emniyet bizi korumakta güçsüzse müsaade buyurun biz kendimizi koruyalım..»

-- «Biliyorum sizin yürüyüşünüz yoktur. Ama halkı öyle kandırmışlar. Olayı görüyorsunuz önlememiz zordur. Lütfen dağılınız.»

— «Ama onlar iki gündürki yasadışı toplanıyorlar. Suç işliyorlar. Dağılması gerekenler varsa onlardır. Biz lokalimizde oturuyoruz.»

Karşılıklı tartışmalardan sonra anladığımız kadarıyla bir oyun düzenlenilmiştir. Bu oyunda hem saldırıya uğramak ve hemde suçlu duruma getirilmek isteniliyoruz. Yönetim Kurulu ve avukatlarımızla birlikte olay değerlendirildi. En uygunu lokali boşaltmak olacağı görüşüne varıldı ve lokal boşaltıldı.

Eğer emniyet kuvvetleri (polis) içtenlikle ve tarafsızca davransaydı daha ilk anda bunları hiçbir güçlükle karşılaşmadan dağıtabilirdi. Polisin böyle davranması onları daha da cesaretlendirdi.

Böylece ikinci gün irticacılar, ilâhilerle ve bir gün önceki sloganlarıyla saptadıkları yerlere doğru harekete geçtiler.

Önce sinema reklâmlarının (birgün önce tahrip edilmişti, ama hemen yeniden yapılmıştı.) tamamı, oradan hükümetin arkasındaki C.H.P. binasının tüm camları, Beydağı, Halkpostası, Güneş gazetelerininde camları tamamen tahrip edilerek oradan TÖB-DER Lokaline doğru ilâhilerle ilerliyerek TÖB-DER'in tüm camlarını, levhalarını, kapılarını, lamba ve bir çok eşyalarını tahrip etmişlerdir. TÖB-DER Lokalinin alt katındaki 3-4 dükkanında camlarını tahrip ederek serbestçe yerlerine dönmüşlerdir.

Diğer bir kolda İstasyon Caddesinde harekete geçerek, bu cadde üzerindeki Malatya Basın Galerisi ve gazete başbayii gibi işyerlerinide tahrip etmişlerdir. Diğer bir kolda Kışla Caddesindeki içki satan bir çok dükkanın camlarını tahrip etmişlerdir.

Keza bir gün önce tahrip edilen ve hemen camları takılan 50. Yıl Kahvesine doğru gidilerek kahvenin ve bazı işyerlerinin camları, kapıları tahrip edildi. Önlerine gelen bıyıklı, saçlı insanlar feci şekilde dövülüyordu. Nitekim saçı uzun diye bir kişi feci şekilde dövülerek öldürülmüştür. Ayrıca lokantada yemek yiyen Avukat Süleyman Efe de feci şekilde dövülerek sürüklenmiştir. (Polis dövdü).

Böylece 50-60 işyeri tahrip ediliyor, yüzlerce insan yaralanıyor. Biri ölüyor.

Polis, bu olanları engelliyeceği yerde kendi işyerlerini korumak zorunda olanları, lokantada yemek yiyenleri ve kahvede oturanları toplayarak gözaltına almışlardır. Polisler, irticacıların saldırılarına engel olmadığı, karşı koyanlara da coplarıyla engel oldukları tanıklarıyla ortadadır.

Saptanan yerlerin tahribinden sonra askeri birliklerden yardım istenilmiş ve saat 15-16 sıralarında duruma müdahale etmiştir.

İkinci günün saldırısı böylece bir ölü, 29 ağır yaralı insanla, 50-60 işyerinin tahribiyle kapandı.

ÜÇÜNCÜ GÜN :

17.2.1975 günü İçişleri Bakanı, Jandarma Genel Komutanı, Emniyet Genel Müdürü Malatya'ya geldiler. Olanları iletmek için Şube Yönetim Kurulu Üyesi Aziz Maho ile Bölge Temsilcisi H. Nedim Şahhüseyinoğlu vilâyete gittiler. Gerekli emniyet tedbirleri alınmıştı. Hiç kimse içeri alınmıyordu. Güçlükle içeri girebildiler. İçişleri Bakanı ve beraberindekiler valinin makamında bulunuyorlardı. Görüşmek istediğimizi bildirdik. Ancak oradaki görevlilerce «Bakan kimseyle görüşmek için değil,

emniyet tedbirlerini görüşmek için gelmişlerdir.» diyerek bırakmadılar. Bunun üzerine P.T.T. ye gittiler ve İçişleri Bakanına ücreti 51 lira tutan bir yıldırım telgraf çekildi. Bölge temsilcimiz H. Nedim Şahhüseyinoğlu'nun çağırarak görüşüldü. Raporda belirtilen hususlar genişçe anlatıldı.

17.2.1975 günü Şube Başkanı Tuncay Ünlü, TÖB-DER deki zarar ve ziyanı tesbiti için avukatlarla ilgi kurarak mahkemeye başvurdu ve yerinde zarar saptanıldı. Saptanan zarar (9850 TL.) dir.

BİR KEZ DAHA DİYORUZ Kİ :

1 — Biz halkın çocuklarıyız. Kendimizi halktan, sorunlarımızı halkın sorunlarından soyutlayamayız. Bu nedenle de halkımızın dini inançlarına ve ibâdet yerlerine içtenlikle saygılıyız.

2 — Ülkemizin madenlerinin, petrollerinin, tütününün, fındığının, pamuğunun ve insan emeğinin içten ve dıştan sömürülmesine karşıyız. Bu değerlerin toplumumuzun toplumsal çıkarları için değerlendirilmesini istiyor, bu yönde çaba gösteriyoruz. Bu özelliklerimizle de gerçek toplumcuyuz.

3 — Ülkemizdeki işçisinden - köylüsüne, esnafından memuruna kadar herkesin demokratik yollarla örgütlenmesini, demokratik haklarını demokratik yollarla aramasını istiyor ve bu yönde çaba gösteriyoruz. Bu çabalarımızlada çağdaş demokrasiden ve Anayasal düzenden yana olduğumuzdan dolayıda özgürlükçüyüz.

4 — Milli gelirden herkesin eşit yararlanılmasını istediğimizden dolayı da sosyal adaletçiyiz.

5 — Ülkemizin bağımsızlığını istediğimiz ve milli kaynakların sömürülmesine karşı olduğumuz içinde gerçek yurtseveriz.

TÖB — DER Malatya Şubesi

Saldırıların Nedeni İşsizlik ve Pahalılıktır

İŞÇİ DAVASI Gazetesinden
ZONGULDAK

15 Şubat'ta TÖB—DER (Tüm Öğretmenler Birleşme ve Dayanışma Derneği) tarafından 63 ilde düzenlenen «Faşizmi ve pahalılığı protesto» toplantıları bazı illerde saldırılara uğradı. 8 ilde meydana gelen olaylarda 2 kişi öldü. Toplantıyı düzenliyenlerden ve saldıranlardan bir çok kişi yaralandı.

«Milli Cephe» de birleşen, sermayedarların işçi sınıfı ve diğer halk kitleleri üzerinde doğrudan doğruya baskı kurmasını isteyen siyasal partiler, Amasya, Malatya, Tokat, Bingöl, Adıyaman, K. Maraş, Muş ve Afyon'da meydana gelen olaylara sebep olarak Töb - Der'i göstermişlerdir. Milli Cephe partileri, öğretmenlerin bir kısım demokratik taleplerde bulunmasının, halkı kızdırdığını iddia etmizlerdir.

OLAYLARIN GERÇEK SEBEBİ

Dikkat edilirse olaylar yurdun sanayileşmemiş, geri kalmış bölgelerinde meydana gelmiştir. Bölgenin ekonomisi tarıma, hayvancılığa, ticarete ve küçük esnaflığa dayanmaktadır. Topraklar verimsizdir. Nüfus artışıyla gittikçe parçalanan topraklar, üzerinde yaşayan insanları besleyemez duruma gelmiştir. Ayrıca tarımda taban fiyatlarının yüksek tutulması, bir çok tarım maddelerini dışardan satın almak durumunda olan yoksul ve küçük topraklı köylüleri daha da yoksul duruma düşürmüştür.

Şehirlerde yaşıyanlar küçük ticaret ve esnaflıkla geçinmektedirler. Fakat Türkiye'de kapitalizmin gelişmesi ile birlikte büyük fabrikalar ve şirketler, ticarete de el atmışlardır. Bu durum, bölgedeki küçük imalât ve esnaflığı yok etmekte, insanları işsizliğe itmektedir. Öte yandan, bütün ticaret bir kaç kişinin elinde toplanmaktadır.. Bu sonuçlar, bölgede, kapitalizmin gelişmesine ve tekelleşmeye karşı tepkileri daha da yoğunlaştırmıştır.

14 Ekim seçimlerinde yoksullaşan tabakalara eski günleri geri getirmeyi vaadeden ve bu vaadini, halkın bir tutanağı olarak elinde kalan «dinle» birleştiren MSP bu bölgelerde yaşayanların yüzde 20'ye varan bir oranda oylarını almıştır. Ve halkın sermaye düzeninin daha da gelişmiş şekli olan tekelleşmeye karşı tepkisini kendisine destek edinmiştir.

Milli Cephe, bu bölgede, MSP'nin tabandaki gücüyle, MHP'nin komando gücünü bir araya getirmiştir. Aslında kapitalist düzene karşı olan bu potansiyel güç, saptırılarak, milli cephe politikası yönünde kullanılmıştır. 15 Şubat'da meydana gelen olayların gerçek sebebi budur. Yani buralarda yaşayan halkın gittikçe yoksullaşması, işsizlik ve pahalılıktır.

Ancak bu düzene karşı tepki, yoksulluğun ve sömürünün ortadan kalkması değil, eski günleri geri getirmeyi vaad eden MSP gibi sermaye yanlısı parti tarafından kullanılmıştır. Ötedenberi «ilericiliği» köy kahvelerinde dinsel tartışmalar yapmak olarak bilen bir kısım öğretmenlerin son demokratik hareketleri de, bu nedenle, ufak bir kışkırtma ile, halkın tepkisini üzerine çekmiştir. Ve Doğu Anadolu halkının düzene karşı duyduğu tepki, aynı sosyal problemlerle yüzyüze olan öğretmenlere karşı kasıtlı olarak yönetilmiştir.

KAYMAKAMA BAK

1 Mart 1975 tarihinde Şubemiz Yönetim Kurulunun saptadığı çalışma programı gereğince «ANA YASAMIZ» konulu bir seminer düzenlemiş bulunuyorduk. Bu konuda arkadaşlarımız hazırlıklarını tamamladıktan sonra toplantıyı Kaymakama bildiren yazımızı vermek üzere kaymakama gittim ve kaymakam ile bu konuda konuştuk. Kaymakam toplantının halka açık olamıyacağını, yanlız üyelerimize yapabileceğimizi söyledi ve «Sizin amacınız ne» diye sorarak tartışmaya girdi. Bunun üzerine bizim bir amacımız olmadığını sadece Anayasamızı üyelerimize ve halkımıza tanıtmak istediğimizi ve toplantıların halka açık veya kapalı olmasına karar verme yetkisine sahip olmadığını, kaldıki derneklerin yapacağı toplantılara halkın giremiyeceğine dair bir yasa da olmadığını belirtmeme rağmen toplantıyı halka açık yapmamızı engelledi.

25 Şubat günü Kaymakam Halis Tekin köy muhtarları ile yönetim kurulumuzun bilgisi ve izni olmadan lokalimizde KÖY-BİR Genel Kurul toplantısı yapmak üzere lokalimize girmiş ve bunun sorumlusunu soran bir yazıyı da yukarıdaki tartışmamızdan hemen sonra kendisine vermiştim. Kendisi «Bir kaymakama böyle bir yazı verilemiyeceğini, olayı araştırmamız gerektiğini ve sadece çay içmek için lokalimize çıktıklarını» belirtti. Yapılması gereken şeyleri bir kaymakam yapmıyorsa her zaman böyle yazılar verebileceğimizi, herkesin sorumluluklarını ve yetkilerini iyi bilmesi gerektiğini ve ona göre davranışlarda bulunmasını istediğimizi söyledim. Ayrıca bize durumu söyleyenlerin de yalan söylediğini belirtti. Yanından ayrıldıktan sonra hemen bir yazı çıkararak Yönetim Kurulu Başkanı olarak benim dışımda kalan üyelerimizi polis zabıta varakası ile ve iki üyemizi de polis arabası ile Kaymakamlığa toplamış, onlarla sohbet için toplattığını belirtmiştir. Konuşmaları sırasında Yönetim Kurulu Başkanı olarak benim değiştirilmem gerektiğine temas etmiş böylece Yönetim Kurulunda ikilik yaratmaya çalışmaya gayret etmiştir.

Arkadaşlarım gerekeni kendisine söylemiş olmakla beraber durumu kınayan bir yazıyı da kendisine yollamış bulunmaktayız.

Karacabey'deki durumumuz şimdilik budur. Bilgilerinize sunarım.

Karacabey Şubesi Başkanı
Ertan SAY

Koçhisar'da Terör Var

İlçemiz merkezindeki temel eğitim yatılı bölge okulunda görev yapan ve TÖB—DER üyelerinden olan Yusuf Demirci ve Musa Toyman'la aynı okulda görevli Kenan Sağlam arasında küçük bir olay çıkmıştır. Olay aynı gece öğretmen Kenan Sağlam tarafından okul müdürüne aksettirilmiş olup ayni gece yani 18.2.1975 salı gecesi, yıllarca aynı okulda birlikte çalıştığı öğretmenler üzerinde baskısını sürdüren, baskı gücünü çevresindeki bazı gerici ve tutucu güçlerden ve açıkça belli bir siyasi örgütten alan, gerektiğinde devletin okul güvenliğini sağlamak için görevlendirdiği bekçi ve diğer görevlileri, kendi baskısına araç olarak kullanan gerici ve tutucu MüdürBedri Bayyurt, Öğretmen Musa Toymanı ve Yusuf Demirciyi bekçi aracılığıyla idareye çağırarak bu öğretmenlere küfür ve hakaret ederek yıldırmak istemiş, hareketlere dayanamayan öğretmenler karşı çıktığında 4 oğlu ve okulun bekçileri ile öğretmenleri dövmüştür.

Öğretmen Musa Toyman ve Yusuf Demirci aynı gece can güvenliklerinin kalmadığını düşünerek okuldan ayrılmışlar ve ilçeye gelirlerken hızlarını alamayan gerici—tutucu müdür, oğulları ve bekçiler okulun resmi arabasıyla öğretmenlerin yolda tekrar önlerine geçip dövmüşlerdir. Olay mahkemeye intikal etmiştir.

Bununla yetinmeyen müdür idari tahkikata girişerek haklçı ve namuslu öğretmenlerin okuldan başka yere tayin edilmeleri için çalışmaktadır.

Böylece öğretmenleri başka yerlere sürdürerek, kendi suçunu ört bas etmeğe çalışmakta ve kamoyuna kendi adamları aracılığıyla bu yönde oluşturmağa çalışmaktadır.

TÖB — DER Koçhisar Şubesi

BARBİANA ÖĞRENCİLERİNDEN MEKTUP

Salih Başer

«Sevgili Öğretmenim,

Herhalde beni hatırlamassınız.. Sınıfta bıraktığınız öğrencilerin sayısı o kadar çok ki...

Oysa ben sizi, meslektaşlarınızı, eğitim diye adlandırdığınız bu işi ve sınıfta bıraktığınız bütün çocukları defalarca düşündüm.

Bizleri tarlalara, fabrikalara sürüyor sonra da unutup gidiyorsunuz»

Böyle başlıyor. mektuplarına Barbiana öğrencileri.

Barbiana İtalya'nın küçük bir köyüdür. Köy papazı, köylüler ve çocuklar milli eğitime bağlı olmayan bir okul kurarlar. Milli Eğitime bağlı okulların elediği, okul dışına attığı çocuklar okur burada. Öğretmenleri de kendileridir.

Yapıt, bu okulun sekiz öğrencisinin eski öğretmenlerine yazdığı eleyici, haksız, eşit olmayan eğitimi eleştirici nitelikteki mektuplardan oluşur. Öğrenciler eseri öğretmenlerden çok ana-babalara sunduklarını belirtiyorlar baş kısımda. Ama öğretmenlerin de yararlanacağı pek çok şey var bu yapıtta.

Kapitalist düzenlerde başarısızlığın en önemli nedeni, sistemin içindeki çelişkiler, hastalıklar, bozukluklardır. Kapitalist eğitim düzeni yetişen genç kafaların ihtiyaçlarını, özlemlerini doyurucu olmaktan uzaktır. Çağın gerçeklerini yansıtmayan fosilleşmiş bilgilere öğrenci ilgi duymamakta, okuyamamakta. Bu gerçek ortada iken dönem sonlarında tüm okullarda öğretmenler kurulu toplanır. Başarısızlığın nedenleri tartışılır. Öğrencilerin tembelliği ile velilerin kayıtsızlığına bağlanarak sözüm ona sorun çözümlenir. Barbiana öğrencileri bakın bu düşünceye ne diyor: «Siz genellikle, aptal ve tembelleri sınıfta bıraktığınızı söylüyorsunuz. O halde demek ki Allah'ın bütün tembelleri ve aptalları fakirlere doğurttuğunu savunuyorsunuz. Ama Allah fakirlerin başına böyle bir çorap örmez, bu işi galiba siz beceriyorsunuz.» Kime hizmet ettiklerini bilemiyen ya da kendilerini sermayenin uşaklığından kurtaramamış öğretmenlerine haykırıyorlar: «Maaşınızı devletten alıyorsunuz. Çocuklar gözlerinizin önünde. Tarihi okudunuz hatta öğretiyorsunuz bile. Artık dünyayı ve sorunları apaçık görmelisiniz.»

Eğitim alt yapı kurumlarını en çok etkileyen bir üst yapı kurumudur. Bu nedenle egemen sınıflar eğitim ve öğretimin en canlı ögesi olan öğretmenin uyanmasını hiç istemezler. Eğitimi, kendi iktidarlarının ömürlerini uzatmakta bir araç olarak görürler. Böyle olmasını isterler. Müfredat programlarının çağdaş gerçeklere kapalı oluşu bundandır. Öğrencilerin yaşamında kullanacakları bilgileri, becerileri öğretmek yerine kafalarını bir takım süs bilgileriyle doldurulmasını istemeleri bundandır.

Yapıt, öğrenciyi değerlendirme sistemimizin haksız, insafsız, yanılgılarla dolu oluşunu göstermesi bakımından da ilginç. Öğretmenin en değerli müfettişi öğrencisidir. Öğrencisinin gözüyle kendini görebilmesini sağlıyor. Ölçütlerini sağlıklı eleştirilerin ışığında yeniden gözden geçirme olanağını veriyor.

Eseri okurken meslek ve öğrencilik yaşantımızın bazı anılarını acı acı düşünmekten kendimizi alamıyoruz.

Sınıflarda çok farklı kültürel yapıdaki ailelerden gelme çocuklar vardır. Bu çocuklar o zamana kadar aldıkları kültürleriyle, giysileriyle, çekingenlikleriyle, eziklikleriyle o kadar farklı ki.. Kişinin fikirleri, düşünceleri sosyal yaşantısından gelir. Söz gelimi, bir köylü çocuğu için otobüse binip bir kente gitmek lükstür. Ama bir sermayedar çocuğu için otobüse binmek küçültücüdür. Özel arabası vardır onun. Çok farklı sosyal yaşantılardan gelen öğrencilere eşit davranmak nasıl olacaktır? Bu soruyu Barbiana öğrencileri şöyle yanıtlıyorlar: «Bir öğretmen: «Bir ödev dörtlükse dört veririm» diyordu. Zavallı, kendisinde kınadığımız tarafın bu olduğunu anlayamıyordu. ÇÜNKÜ BU DÜNYADA EŞİT OLMAYANLARA EŞİT DAVRANMAKTAN BÜYÜK HAKSIZLIK YOKTUR.» Bir başka yerinde de şöyle yazıyorlar:» .... Doktorun oğlu Pierro'nun iyi yazı yazdığını söylüyorsunuz. Tabii, o da sizin gibi konuşuyor da ondan. O da sizlerden.

Fakat Gianni (bir köylü çocuğu) babasının dilini söyler, yazar. Gianni küçükken radyoya «la-la» diyormuş babası da bütün ciddiyetiyle düzeltiyormuş «la-la denmez... REDYO denir».

Not defterine giden yol öğretmenin vicdanından, yüreğinden geçmelidir. Öğrenci, yaşama koşullarıyla, geldiği ailenin sosyo-ekonomik yapısıyla bir bütün olarak değerlendirilmelidir.

Daha önce çalıştığım Kastamonu'nun bir bucağında öğrencilerin büyük bir çoğunluğu günde iki saat yürüyerek okula gelir, iki saat yürüyerek evlerine giderlerdi. Arazi dağlık, yollar bozuktu. Ama bu çocukların çoğunluğu güzel kasa atlıyamazlardı. Düşünmek gerekir: «... Sağlığı zararlı etkilere karşı

korumayı, dayanıklı hale getirmeyi» amaçlıyan beden eğitimi dersine hangisi daha çok yardımcı olmaktadır? Günün belli saatlerinde süreli yapılan dağlık arazideki yürüyüşler mi, haftada bir saat yapılan beden eğitimi dersindeki kasa atlamalar mı? Beden eğitimi dersinden bütünlemeye kalan Barbiana öğrencileri mektuplarında anılarını şöyle anlatıyorlar:

«Jimnastik imtihanında öğretmen bir top fırlatıp:» Basketbol oynayın» dedi. Bilmiyordum. Öğretmen bize tiksinerek baktı: «Çok beceriksiz bunlar!»

... Bizi eylüle bırakmak istiyordu.

Aramızda çınar ağacına tırmanmasını bilmeyen tek çocuk bile yok. Üstelik tırmanınca ellerini serbest bırakarak yüz kiloluk bir dalı baltasıyla kesmeyi sonra da gerekince kar üzerinde kapı eşiğine kadar sürüklemeyi herkes beceriyordu.

Evine asansörsüz çıkmayan bir beyden söz etmişlerdi. Kendine pahalı bir alet almış. Bununla kürek çeker gibi yapıyordu. Herhalde beden eğitiminde, ona tam not verirdiniz.»

Eserin okunmasında büyük yararlar var. Yazılı kâğıtlarını değerlendirirken Barbiana öğrencilerinin şu sözleri aklımızdan hiç çıkmıyacaktır:

... Kalanlardan ikisi ise bir daha okula dönmediler. Tarlaya çalışmaya gittiler. Yediğimiz her lokmada, okuma yazma öğrenmemiş bir insanın emeğinden ve acısından bir parça vardır.»

Sabahattin Ali Öykü Yarışması

YENİ ADIMLAR Dergisi'nin açmış olduğu «SABAHATTİN ALİ» Öykü yarışmasının ikincisi sonuçlandı. Yüzlerce yazarın katıldığı yarışma sonucunda birinciliği: Kışlak **adlı öyküsüyle Duran Yılmaz, (TÖB-DER'li öğretmen) ikinciliği** Gökovanın Yalazları **adlı Öyküsüyle Celâl Özcan, (TÖB-DER'li öğretmen) Üçüncülüğü de** Küçük Şehrin Soğuk Geceleri **adlı Öyküsüyle Aysel Özakın (TÖB-DER'li öğretmen) aldı. Ayrıca üyelerimizden Rıza Zelyut ve Hasan Kıyafet başarılı öykücü seçildiler.**

Birinci gelen öyküyü yayınlıyoruz Duran Yılmaz halen Antalya'nın bir köyünde öğretmendir.

KIŞLAK

Duran Yılmaz

Sarı Beserek (1) ölmeye yatınca Çayır koyağına bir yas kümelendi, çöreklendi. Anamas koyaklarında yaylayan tüm yörükler döküldüler Çayır koyağına. Gün görmüş, yokluk çekmiş, sarı sakallı dedeler atlarına bindiler. Geldiler. Uzun Kerime «geçmiş olsun» dediler. Sarı Beserek'e türlü otlardan yakılar yaptılar. Her meyveden şurup çıkardılar, içirdiler. Derin hocalardan muskalar getirdiler. Kızgın demirle dağladılar. Devenin iniltileri dinmedi, Yavaşlamadı hiç.

Deve bir çocuktur yörüğün gözünde, yüreğinde. Deve bir kardaştır: Çadırı, yükü yurt yerinde koyup gitmeyen. Deve bir kuştur. Çiçekler dünyayı süslerken yörüğü Teke'den yaylaya, göğün gözü buğulanınca yayladan Teke'ye uçurup duran...

Ak saçlı, susuz toprak gibi kara yüzlü nineler, kına yakmadılar saçlarına. Kaymak döşlü gelinler, sülün boylu kızlar, kaytan bıyıklı yavuklularının sevilerini çıkardılar yüreklerinden. Sarı Beserek'in iniltilerini doldurdular. Anamas koyakları ormanıyla, kuşuyla bir kara yasa gömüldü. Tam göç zamanı.

Sürüler, üç dudaklı develer, gelinlik kızlar, seven erkek yürekleri «göç, göç» diye sızladı. Bir yel esti Teke'den yaylaya, serince. Koyunları, kuzuları çekti, yededi Teke'ye doğru. Çobanlar her şafakta sürüyü Torosların Teke'ye bel verdiği Çökek gediğinden çevirdiler. Bir Sarı Beserek kaldırıp bakmadı başını. Bir onun içini yakmadı Teke özlemi. İnledi durdu, yaralı kaplanlar gibi. Çavuşlar obasının ayağına tuşak oldu, dolandı. Yayla koyaklarında yörük kalmadı. Aktı Teke'ye. Kara bulutlar birer yama oldular mavi yorganın yüzünde. Çavuşlar obasının yüreğine tuz, biber...

Tüm Çavuşlar obası toplandılar Sarı Beserek'in çevresine. Boyun büküp elaçtılar, yakardılar. Yas tuttu Gök Emine, Fatma Ana, İrebiş Nine...

«Kara yas ile yola gidilir mi
Sarı Beserek'siz göç tutulur mu
Ak döşlü bacılar yurtta konur mu.»

Sürüler bent tutmaz ırmak oldu. Aktı Teke'ye Teke'ye. Zora geldi Çavuşlar obası, bir şafak tuttu göçü. Göç geceyi delerken Uzun Kerim Ali Çavuşa sordu usulca :

: «Çavuş emmi nerede kışlayacaksınız? Deve iyi olunca, ya da ölünce bulayım obayı Teke'de.»

Ali Çavuş akıp gelen akça şafağa verdi gözlerini. Sustu uzun süre. Düşündü. Senitli kayasında bir keklik ötüyordu yanık yanık, korkulu. Alayını yitirmiş. Seher yeli inceden sürüp getiriyordu kekliğin sesini. Salıyordu koyağa. Develerin sırtlarında topalan kara çadırlara, seven yiğit, dişi, kederli, yanık yüreklere saplanıyordu kekliğin sesi. Koyak keklik sesinin altında pusuyordu. Uzun Kerim hıçkırıyordu usul usul. Ali Çavuş dilinin bağını çözdü :

«Ah bir bilsen kışlağımızı emmim. Ah bir bilsen! Bilmez misin Teke orospu yatağıdır. Bilmez misin aç köpeklerle doludur, yörüğün sürüsünü bekleyen. Arama bizi Teke'de Kerim. Bul bir yer. Az ver, çok ver, sok başçağızını. Biz belki Solak, belki Kundu, belki de ta Tugaylar ovasında kışlarız. Belki de konacak bir yer bulamayız. Gezer dururuz ovanın çamurunda kılavuzunu yitirmiş turna kataı gibi. Sen, şu ötüp duran, alayından tezikmiş yavru palaz gibice geçir emmim kışı. Öte, öte... Haydi, bize izin, sana sabır...»

Öpüştüler tüm obayla. Tüm obanın gözlerinden keder akıyordu şafağa. Göç usuldan yürüdü. Bir yılan gibi sessiz. Bu, daha da dokundu Uzun Kerim'e, Gök Emine'ye, Sarıca Zeynep'e, Güllüce'ye. Onların yüzündendi göçün suskusu. Çanların, zillerin, kavalların, boğazların... suskusu. Bir ağıt kurdu Gök Emine inceden. Sızı gibi. Çam kokularını koyağa sürüp gelen seher yelini zehire çeviren. Şafağın önünde, yele karıştı gitti oba. Susa susa. Uzun Kerim ocağı arada bir şafağın gümüş örtüsünü yırtan köpek sesleri yitinceye kadar oturdular çadırın önünde. İçiktiler, durdular. Yalnız uyuyan bir Gülsün kız vardı. Güllüce'nin yetim kuzusu.

Sabahın ışıkları Çayır koyağını göze verince yüreklerindeki saplalı hançer bir daha yekindi. Yalnızlık büyüdü, büyüdü yuttu Uzun Kerim ocağını. Uzun Kerim sıçradı, kaptı baltayı. Yürüdü devenin üstüne.

«İyileşeceksen. iyileş, öleceksen öl bir eveli! Dinini....»

Gök Emine yetişti, tuttu kocasını.

«Dur Kerim,» dedi. «İyileşecek Sarı Kızım benim.»

«Pok iyileşecek! Başıma türlü belâlar getirmeyecek de! Yaylada yayla itlerine, Teke'de orospu Tekelilere sürümü pay - kuduz ettirmeyecek de! Teke çamurunda sürüdürmeyecek de! İyileşecek! Onun iyileştiğine çakayım ben! Duydun mu Gök Emine!»

«Duydum. Duydum ya. Sürü gitmiş eğrekten»

Uzun Kerim tez bindi al celebe. Çökek gediğinde, göçün ardında tuttu sürüyü. Getirdi, saldı koyağa. Karısına, gelinine, dul bacısına :

«Akıp gidermiş sürü göçün ardından,» dedi gözlerini saklayarak. «Beni önlerinde görünce, tüm sürü başını kaldırdı. Bana baktı. Ben «kös!» diye bağırınca hepsi de boyunlarını büküverdiler. Başladılar burunlarını çekmeye. Yumuluverdiler kirpi gibi. İçim yarıldı. Sorma. Şu devenin de anasını ...mezsem!»

«Dur Kerim! Dur! Sarıca Zeynep gelinimin hatırı için dur!»

Uzun Kerim gene bıraktı baltayı elinden. Gelinini çok severdi. Kaşının eğildiğini istemezdi.

Kuru ayaz bastırdı koyaklara. Yayla bir soğuk cehennem oldu. Kış, kar korkusu doldurdu Uzun Kerim ocağının yüreğini. Sarı Beserek gün geçtikçe kötüleşti. Bir gözlerinde kaldı ışık. O da koca gövdesinin eriyip gidişi gibi eriyip gidiyordu. Tam bir ay gözlerini kesmediler Sarıca Zeynep, Gök Emine, Güllüce, devenin gözlerindeki o incecik ışıktan. Uzun Kerim bir onulmaz öfkenin elinde çırpınıp duruyordu. Çayır koyağı bir damdı kapısı olmayan.

Kara bulutlar ötelerden süründüler, geldiler dağların doruklarına. Tünediler. Kışı muştuladılar Uzun Kerim ocağına. Yayla dağlarına bulut tüneyende kış geldi demektir. Hemen boşanır, deli taylar gibi koşar yayla dağlarında. Ardından da akça karlarla örter, koynuna alır, uyutur yağız toprağı. İşte o zaman bir büyük dam olur yayla. Yol vermez, geçit vermez...

Uzun Kerim uykusunu böldü ortasından. Kalktı. Usulca sokuldu Sarı Beserekin yanına. İnleyip duruyordu deve. Gözlerini yumdu. Büktü devenin boynunu. Oturdu üstüne. Devenin soluğu kesildi az sonra. İçi buruk bir sızıya oturdu Uzun Kerim'in. Bir yandan da bunu daha önce yapmadığına pişman oluyordu. Çocuğunu öldürmüş bir babanın suçluluğuyla geldi, sokuldu yatağa. İçike içike ağlamaya başladı.

Sabahın hançer gibi batan ayazına attılar kendilerini Gök Emine, Sarıca Zeynep, Güllüce, Fadime, Cin Ali, Deli Memiş, Kara Yusuf ve ötekiler. Toplandılar Sarı Beserek'in çevresinde. Deveyi boynu uzalı, gözleri yumulu görünce bir ince ağıt kuruverdiler hemen. Koyak uğuldadı...

«Sürüye bakın!» diye gürledi Uzun Kerim devenin gönünü almaya başlarken. «Uluşup durmayın! Sürüyü çarptırırsınız yaylanın itlerine!»

Cin Aliy'le bacısı Topacık Fadime birer tabanca alarak çıktılar sürünün ardından. Vakit kuşluğu kucaklarken çan sesleri aktı koyağa. Uzun Kerim baktı. Sürünün ardında dört kişi görünce irkildi. «Hayırdır işallah» diyerek uğraşına daldı. Bir süre sonra gene kaldırdı başını. İyice süzdü gelenleri. Biri Cin Ali, öteki Topacık Fadime'ydi. Ya öteki ikisi? Bekledi elinde bıçakla. Az sonra Bağcıklı Kel Osmanla, Yaka Köylü Nallı Musa dikildiler karşısına: Sırtlarında birer koyun ölüsü vardı. Giysileri apal kana bulalı. Başları yerde. Arkalarında Cin Ali'yle Topacık Fadime duruyorlar elleri tabancalı. Birer öfke şimşeği gibi. Uzun Kerim her şeyi anlayıverdi hemen. Korktuğu başına gelmişti. Usulca yürüdü. Geldi, Nallı Musa'nın çenesini kaldırdı iki parmağıyla. Gözlerinin içine baktı,

baktı... Sonra Kel Osman'a geçti. Onun da gözlerinin içine baktı, baktı. Sonra iki adım geriledi. Durdu. Gerildi :

«Tuu! Sizin yüzünüze! Ülen ne bu hal! Bunca kemiksediniz de neden gelip demediniz bana? Keserdim size bir kuzu. Tuu!» Geri dönerken söylendi. «Yaylalısı, Tekelisi, yörüğü bekler aç köpekler gibi. Yörük gelecek de, sürüden bir koyun çalacaklar da, dişleri ete değecek. Oğlum Ali! Bunları kat önüne. Teslim et köyüne. Leşleri de götürsünler. Bilirdim edeceğimi ya... Kör olsun obadan ayrıldık.»

«Muhtar yaptırdı bize Kerim Emmi», dedi Kel Osman ağlayarak, «Cehennem edin yaylayı Uzun Kerim'in başına, dedi. Yoksa dövecekti bizi..»

Cin Ali adamları önüne kattı. Koyağın aşağısında kayboldular.

Uzun Kerim hemen göçü tuttu akşamın karanlığında. Çanları, zilleri susturdu. Gecenin karnına süzüldü yılan gibi. Yılanlı ovasına gelince geriye döndü saklıca. Bağcık muhtarının bahçesine girdi. Şafak yeli sökene kadar bıçtı bıçtı devirdi ağaçları. Dağlardan, yamaçlardan keklik sesleri saçılmaya başlayınca doğruldu. Bahçenin içine baktı : Ağaçlar yat emri almış askerler gibi seriliydi yerde. Yalnız iki tane vardı dikilen.

«Siz ikiniz nöbetçisiniz,» dedi. «Koyunların bedeli tamam. Yürü Kerim.»

Bir çırpıda koca ovayı geçti. Beli aştı. Güneşin ilk ışıklarıyla bile konalgaya geldi. Karnını doyurdu. Yattı ardıçın altına.

Sürü, son güz sıcaklarının altında geviş getiriyordu Sannı'da.' Sannı, Tekeyle yaylanın arasıdır. Her gelen yörük bir konar Sannı'ya. Beş, on gün kalır, dinlenir. Gene sürüdürür göçü. Sabah yeli, koyağa ardıç, çam, katran kokularını getirip salıveriyordu. Koyak on beşinde bir kız tutkusu gibi kokuyordu.

Gök Emine kınalı kır saçlarını geri attı. Gelini Sarıca Zeynep'in açtığı yufkaları çevirmeye başladı. İkisi de obayı düşünüyordu. Tekenin neresine kondular ki. Bulabilecekler miydi? Yoksa katardan tezikmiş turna gibi Tekenin çamurunda dolanıp duracaklar mıydı. Koyaktan Deli Memişin kavalı akıp geliyordu yele karışarak. «Dolan Ümmühan» türküsünü çalıyordu Deli Memiş. Emmisinin kızının tutkusuna düzmüştü bu türküyü. Kavalı nokta nokta söyletiyordu.

«Ümmühan koca Tekenin neresindedir kim bilir ay oğul,» dedi içikerek Gök Emine. «Belki de Tekenin itleri sürüyüp kopardılar yüreciğinden Ümmühanını...»

Sarıca Zeynep hıçkıra hıçkıra ğalamaya başladı. Çok severlerdi biribirlerini Ümmühanla. O da sarıydı. Kavil kurmuşlardı aralarında Uzun Kerimin gelini olacaklarına. Sarıca Zeynep olmuş, daha Ümmü olamamıştı. Gelecek seneyi bekliyordu.

Bir el silah patladı aşağıdan. Uzun Kerim derin uykusundan fırladı mavzeri kaptı. Pusulandı ardıçın çatalına. Gelin, kaynana da hamurlu ellerine birer tabanca aldılar. Beklediler. Koyağın alt ucundan iki ormancı şapkası göründü. Sakladılar silâhlarını. Kadınlar ekmeğe otururken Uzun Kerim gelenleri karşıladı.

Ormancılar geldiler, oturdular ardıcın altındaki keçeye. Şapkalarını çıkardılar, dengildiler. Kara, kuru olanı «devlet ormanından, orman kanunundan» sözü açtı. Daha sözünü bitirmeden nar gibi kızarmış kuzu eti önlerine sürülünce sesini kesti. Üç gün aç kalmış gibi saldırdılar, parçaladılar kuzuyu.

«Durabildiğin kadar dur burada emmi,» dediler giderken de.

Gün geçtikçe, birer ikişer ormancı çıkıp gelmeye başladı. Her gelen kanundan, ormandan söz açtı. Kuzuları yeyince ağızlarını silip gittiler. Tam on iki kuzu oldu yedikleri yirmi günde Uzun Kerimden.

«Leş kokusu almış kuzgunlar gibi çokaştı sürüye bu ormancılar Kerim,» dedi bir sabah Gök Emine. «Göçelim hemen. Yoksa sürü bitecek...»

Göç akşamının alacakaranlığında indi Kozan köye. Teke ovası aşağıda, kurşun rengi akşamın altında uyukluyordu. Ta ötede, Antalya'nın ışıkları pırıldaşıyordu, ovanın bitiminde.

«Ben sabaha gelirim uşak. Tasalanmayın,» dedi Uzun Kerim. Döndü Sannıya.

Sannı ladin, sedir, çam, kekik, kokuyordu gecede. Soludu, Koku ciğerlerine dolunca bir hoş oldu. «Bir öfkeye yakacağım sizi. Af edin beni yeşilce ağaçlar...» diye mırıldandı. Kuşağının arasından kav, çakmak kesesini çıkardı çaktı. Tutuşan havı gömdü kuru çam pürlerine. Bastırdı üstünü. Koca koyağın on iki yerine soktu kavları. Döndü geri. Sannı belinin Tekeden yüzüne devrilirken söylendi:

«On iki kuzumu yediniz, semirdiniz. Kanunu sürdünüz önüme. Açın şimdi o kanunuzu. Yazar nasil söndüreceğiniz. Sizin yüzünüzden yazık oldu fidanlara...»

Çadıra girdi şafak ucunu ışıtırken. Kekik kaynattı, içti. Başını taşa koyacağı sırada bir ses duydu. Doğruldu içinden söverek. Gelen Kozan köy muhtarıydı. Buyur etti. Muhtar oturdu. Az sonra da dengildi hemen. Tekelinin huyudur. Kıçı yere değer değmez hemen devriliverir diye düşündü Uzun Kerim. Gök Emine geldi, «Hoş geldin,» dedi Muhtara. Sonra Uzun Kerim sordu :

«Muhtar ağa Çavuşlar obası nereye kondu. Hiç duydun mu?»

Muhtar yanıt vermedi. Iraklara, ta Bozburun dağının doruklarına baktı. Sofra geldi. Kızarmış but tatlı bir koku saçtı. Muhtar yutkundu. Başladı yemeye. Kahveyi içmeye başlayınca hatırladı Uzun Kerimin sorusunu.

«N'apacaksın Kerim obayı, mobayı. Ver şuraya on bin. Otur Gökveliler ovasında. Eski yok, bir şey yok. Sürün de rahat eder, sen de. Sığın dalıma.»

Uzun Kerim düşündü muhtarın sözlerine. Bir oyuna gelme korkusu büyümeye başladı içinde. Ali Çavuşun sözleri uğuldadı, titredi kulaklarında :

«Bilmez misin Teke orospu yatağıdır. Sığın bir yere...»

«Canım Kerim neden düşündün kaldın? Altı üstü otlak bunun. Kimse bir şey diyemez sana ben sağken. Burasını diyeyim.»

Beş bine anlaştılar. Bir kâğıt yazdı, mühürledi muhtar. Uzattı Uzun Kerime.

«Olur mu böyle?» dedi Uzun Kerim kuşkulu. «Parası, şartı filan yazılmamış. Azalar da mühürlememiş. Hiç görmedim böyle senet ağa. Vaz geçtim ben.»

«Sen neden korkuyorsun yav?» Sana kancıklık mı edeceğiz. Şimdi al bunu. Yarın gel. İstediğin gibi bir senet yazarız azalarla birlikte. Oldu mu şimdi?»

Uzun Kerim çaresiz aldı kâğıdı. Muhtar da parayı cebine sokarak çıktı çadırdan. Durdu. Dağlara baktı. Sarnıdaki yangını gördü. İrkildi.

«Kerim saklan,» dedi. «Yangın var. Şimdi gelir ormancılar. Saklan.»

«Yansın anasını satayım,» dedi Uzun Kerim içinden. «Ormancılar söndürür.»

Kış geldi. Uzun Kerim'in içi rahattı. Ağılını, yapmıştı. Ağzının tadı yerine geliyordu. Bazan kavalını alıyordu çadırın orta direğinden. Eski türküleri dillendiriyordu. Ova epey aşağılarda yağmur gülleriyle ışıl ışıldı. Ta denize dek uzanıyor, bir çizgide eriyip gidiyordu ova. Yağmur dinmek bilmiyordu. Teke bir başlayınca dinmek bilmez, soluk almaz, gözünü açmaz...

Yağmurun soluklandığı bir gündü. Uzun Kerim'le karısı oturuyordu çadırda.

«Anasını avradını...» diye sövdü Uzun Kerim. «Burada da mı buldunuz beni...»

Gök Emine başını çevirdi, baktı. Sambılda ıslanmış iki ormancı geliyordu.

Buyur ettiler çaresiz. Karınlarını doyurdular. Kavurmanın yağı çenelerinden aktıkça yüzleri gülüyordu. Uzun Kerim burada kışlayacağını, beş bine kışlak tuttuğunu söyledi ormancılara. Karınları doyunca sarı bıyıklı gök gözlü olanı:

«Amca bizi buraya orman şefi yolladı,» diye başladı. «Seni şikâyet etmiş muhtar. Onun için yolladı şef bizi. Kaldırın yörüğü ormandan, dedi bize.»

«Yaa!» dedi Uzun Kerim iç geçirerek. Sevinçleri, umutları kırılıverdi birden. «Efendiler. Kopup gelen bir azılıca kış. Yağmurdan, çamurdan nere gideyim ben? Ova çamur. Batan çıkmaz. Sürüm, çocuklarım perişan olur. Bakın size biner lira para. Her gelişinizde de kuzu kebabı, rakı... Namustan başka ne isterseniz; hepsine de he. Yaylada yayla köylüleri, Sarnıda or... Tekede işte böyle... Sayın ormanı teslim edin; sayın, alın baharın. Ama etmeyin. Allahım olun, koruyun beni bu kış. Ben de Türküm oğullar. Askere gideriz, vergi veririz, kanunu sayarız... Bir var ki yörüklükten ayrılmamışız senelerdir. Paylaşamamışız ovaları, tarlaları... Etmeyin oğullar, Uzun Kerim bu yaşın sahibi oldu. Kimseye yalvarmadı böyle...»

«Amca biz seni kollasak, muhtar gene şikâyet eder. O zaman bize de bulaşır çamur. Tatlı dilin için bir hafta kal. Hava düzelince göç. Ne yapalım?»

Uzun Kerim dondu kaldı ormancılar giderken. Elleri koynunda, taş gibi...

Yağmur soluk almadan kırbaçlamaya başladı ertesi sabah Tekeyi ve Torosları. Ormancıların verdikleri süre aktı, gitti bulanık sellere. Yağmur gözünü açmadı. Mahkeme kapılarından çok korkuyordu Uzun Kerim. Bir gün, ala sepkenli bir havada sardı yükü. Islana ıslana yürüdü rasgele. Ta Aksaza indi, kurdu çadırı... Sürü hemen sığındı çamların altlarına, dağıldı Yağmur bastırdı. Gökten bir deniz akıyordu yere. Uzun Kerim habire sövüyordu yağmura, esene, insanlara, muhtara, kendilerini hiç düşünmeyenlere... Bir sigara yaktı. Çömeldi. Baktı yağmura.

Uzun Kerim yağmura verdi sırtını. Kepenek ötüyordu yağmurun şamarında. İki pilli elektriği Kozan yolunu ışıtıyordu. Vardı, muhtarın evine, ahırına, samanlığına, ağılına, arı çatmasına birer çomak yalımlı çıra soktu, döndü geri.

«Al pezevenk,» dedi. «Yaptır bunları beş bine.»

Aksazlılar üç koyun çalmışlardı sabaha dek. Uzun Kerim buna da razıydı.

Sabahın erinde sardılar gene yükü. Başı kesik yılan gibi yürüdüler rasgele.

Gülsün çocuğu semerin ortasına oturtmuşlar. Sağında tavuklar sallanıyor. Eşeğin yürüyüşüne göre sarsılıyor çocuk. Sağ koltuğunun altındaki sökükten mora kesen körpe teni görünüyor. Yağmur bir başlıyor, bir açılıyor...

Çocuk birden bağırdı. Uzun Kerim koştu. Çocuğu kaldırdı. Diken, akrep olur diye batı giysisinin arasına. Bulamadı. Döndü yerine, kataın ardına.

Cin Ali, Deli Memiş, Sarıca Zeynep suskundular. Sürünün kenarında yürüyorlardı ölgün, bezgin. Kara köpek kuyruğunu döşüne saklamış, yürüyordu yağmurda. Çocuk gene bağırdı. Koştu, kaptı dayısı. İyice baktı yer yerine. Yoktu diken, filan. Oturttu yerine çocuğu öfkeyle. Başladı sövmeye yağmura, insanlara...

Sürü Necip ovasını ortasından bölerek geçti. Çamura battı sürü ovada. Çatallar köyünün aşıtına çadırı kurdu Uzun Kerim. Öfkesi dağları devirecekti. Sürüye titiz bakıyorlardı. Yağmur dinmiyordu. Yerler vıcık vıcık çamur... Dikelecek yer yok ayak üstü. Sabahı zor ettiler. Sürü oldu ilk baktıkları: Yedi koyun çalmışlardı Çatallarlılar. Uzun Kerim yeniden başladı sövmeye. Gücü ancak sövmeye yetiyordu. Sürüyü hırsız çukurundan kurtarmayı düşünüyordu hemen. Ama bulamıyordu, hatırlamıyordu böyle bir yer. Yağar eser hemen sardılar yükü.' Bir gece daha kalsa sürüyü yarılayacaktı Çatallarlılar Aksuyun kenarını uzaktan izlemeye başladı. Çocuk gene bağırdı. Koştu dayısı. Bir güzel dövdü.

Güllüce yutkundu kuzusu dövülürken. Doluktu. Gözlerini taktı, bir daha ayırmadı çocuktan.

Sürü Aksudan geçerken yıkandı. Kındıra düzlüğüne saçıldı. Olta gibi geçmişti sürü. Her koyunda bir ince öksürük vardı. Sürü perişandı...

Mahmut Ağanın arazisinde çadır kurdu. Bilmiyordu kimin yeri olduğunu.

Sabahın erinde çadırın önünde bitti Kındıralı Mahmut Ağa. Bir kaplan gibi yırtıcı. Al bir at vardı altında. İki butunda kırmızı kaplı iki tabanca asılı.

«Heey! Köppek yörük!» diye gürledi. «Kime danıştın da kondun buraya! Sorada bir deveni vurdum. Gönünü alana dek izin sana. On dört de koyununu aldım otlakiye. Yoksa gösterecektim sana Mahmut Ağanın mülküne konmayı. Tez yık çadırı!»

Uzun Kerim hemen sardı yükü. İçinde bir yangın başlamıştı. Gözüne kandan başka şey görünmüyor, aklı kandan başka şey düşünmüyordu. Solak ovasında bir adam gördü. Yaklaştı adama, sordu:

«Kardaş, Çavuşlar obasını görsen, duysan...»

«Bilmem arkadaş. Bu kış yörük kondurmadılar beyler buraya.»

Göç asfalta doğru yürürken söylendi Uzun Kerim: «Ey Mahmut Ağa alacağın olsun! Bir ova pamuğunu yakmazsam. Ne ola ki öleyim.» Gülsün kızın bağırtısına fırladı.

«Ta şimdi yoldum başını orospu! Bir de sen çıktın başıma!..»

Güllüce koştu, tuttu ellerini Uzun Kerim'in.

«Ece» diye haykırdı. «Etme sen bilin. Çocuktur o. Birşeyden korkuyor.

Kollarını salıverdi Uzun Kerim, bacısını karşısında görünce.

Göç asfalta girdi. Doğuya verdi burnunu. Asfalt kenarındaki köylüler bakıyorlardı göçe. Şaşıyorlardı. Kışın tam ortasında göçen bir yörük görmemişlerdi hiç. Ölümü demekti yörüğün kış ortasında göçmesi. Göç Serik ovasını geçti.

«Emmi bilsen, duysan Çavuşlar obası nere kondu ki?»

«Bilmem emmim. Görmedim, duymadım bu sene onların Tekeye indiğini.»

Göç Köprü çayını geçti. Tugayoğulları çiftliğine düştü. Tekenin burası kara topraktır. Kömür karası, zulum karası... İki ırmak arası, denizden Toroslara kadar Tugayoğullarınındır. Tugaylar hep doktor, mühendis, tüccar, fabrikacıdır. Bu ovaları Tekenin eğri çizgi şapkalı, yırtık şalvarlı, kuru yüzlü insanları ortak ekerler Tugayoğullarıyla. Tugayların ne zamandan beri bu toprakları tuttuğu bilinmez. Bilen yoktur, yaşlılardan bile. Eğik şapkalı yarıcılar kaldırır, Tugaylar yer bu toprakların ürününü. İşte Uzun Kerim'in ocağı bu topraklarda şimdi.

Önünden gelen birine obayı sordu gene Uzun Kerim. Bilen yoktu.

Yağmur aldı inceden sızı gibi. Yağmura aldırmadılar. Yürüdükçe açılıp genişliyordu ova. Bitmek bilmiyordu. Ovanın değerini biçemiyordu Uzun Kerim. Sağır in dağları kadar para yığıyor, gene değerini bulmuyordu ova Uzun Kerim'in gözünde. Sürünen yörük çok iyi biliyordu bir çadırlık yerin değerini. Toprak demek devlet demekti insanlara hükmeden...

Göçü kuzeye çekti Cin Ali, Sağır in yamaçlarına. Sürü boğulacak yoksa çamurda. On beş gündür bulanıyordu solucan gibi... Yüzü aşkın kayıp vermişti. Uzun Kerim'in içi cızır cızır yanıyordu. Bir gücü yetse, ah bir gücü yetse... Ocağın irisinin ufağının yüzü kapkaraydı. Yağmur tek düze çiseliyordu.

Güneş güneyden, bulutların eteğinin altından ışıtıyordu ovayı. Ova, güneşle yağmura yıkanıyor bir anda. Büyük bir duşun altında yıkanıyor ova ve Toroslar. Sürü şipildek çamurda bulanıyor, çabalıyor. Çocuk gene haykırdı. Koştu Uzun Kerim beline davranarak. Sarıca Zeynep kaptı kaynatasını belinden. Duruttu. Güllüce geldi.

«Ece horoz ditti,» dedi çocuğun koltuğundaki yırtığı göstererek. «Aha şuradan.»

Uzun Kerim kollarını yana bir daha indirdi. Gözlerini horoza taktı. Islana ıslana yürümeye başladı. Bacısının tek kuzusuydu Gülsün. Eniştesi Kor Ali'yi sel alıp gitmişti bir kış gecesi Mandırlar bükünde. Kor Ali'den kalan tek anıydı bu kız, bacısında. Çamura batarak yürüyorlardı durmadan.

Horoz başını kaldırdı. Gülsün'ün koltuk altındaki yırtıktan gagaladı. Çocuk bağırdı. Uzun Kerim atladı. Tuttuğuyla bile kopardı horozun başını. Güllüce al kanların fışkırdığını görünce «kuzum!» diye haykırdı. Dondu, kaldı kederden yerinde. Çocuğunu bıçakladı sanıyordu Uzun Kerim'i. Çocuk birden kana bulanıverdi. Horozun boynu kırmızı bir bıçak gibi uzanıverdi. Ucundan kanlar fışkırıyordu.

Gök Emine kaptı çocuğu. Soydu, baktı bedenini. Bir çizik bile bulamadı. Yalnız koltuğunun altı kıpkırmızıydı. Horozun dikliklediği yer.

«Anasını, dinini!..» dedi Uzun Kerim nice zaman sonra. «Az kaldı çocuğun başını yolduracaktı bana...»

Sağ elinde kalan horozun kopuk başı ağzını açıp kapıyordu bazan.

Yağmur gene hızlandı. Sopaları indirmeye başladı sürünün, Uzun Kerim'lerin sırtına. Tıpkı Tekenin insanı gibi kaypaktı yağmur. Tüm ova büyük bir duşun altında yıkanıyordu. Uzun Kerim yağmura aldırmıyordu artık. Elinde öylece sıkıyordu horozun kopuk başını. Sürü çamur batağından kurtulmak için çabalıyordu, emekliyordu. Bir bitkin, bir ölgün...

Sağır in dağları bulutların altında bir büyüyor, bir silinip gidiyordu, ufalanarak. Sağır in dağları yağmurun ninnisinde uyuyordu.

Kongrelerini Yapan Şubelerimiz

KONYA : Başkan Bahri Akbulut, Yazman Osman Arslan, Sayman Orhan Demiröz, Üye Mehmet Aydoğdu, Üye Kemal Koçak.

CEYLANPINAR : Başkan Turgut Ölgün, Yazman Erşan Meydan, Sayman Mehmet Aslan, Üye Muammer Gündüz, Üye Mehmet Yücel.

SİVAS : Başkan Yunus Yıldırım, Yazman Fuat Akkaya, Sayman Zeki Senger, Üye Mehmet Öç, ve Necdet Muslu.

DİCLE : Başkan Kasım Aydın, Yazman Ahmet Atlı, Sayman Haydar Kılıçoğlu, Üye Derviş Topal, Üye Kutbettin Akalp.

MANİSA : Başkan Ahmet Tamer, Yazman Erken Güney, Sayman Süleyman Yanmaz, Üye Süleyman Gökkaya, Üye Sabahattin Erdem.

KİĞI : Başkan Ahmet Kemal Yazıcı, Yazman Düzgün Kaya, Sayman Cemal Yarar, Üye M. Ali Yıldız, Üye Nurettin Özkan.

OĞUZELİ : Başkan Mazlum Koç, Yazman Cumali Döver, Sayman Mustafa Tepe, Üye Hasan Çalık, Üye Ali Cebelioğlu.

KALKANDERE : Başkan Mustafa Bilir, Yazman Maksut Kavrak, Sayman Sabit Akgün, Üye Alaattin Öğütücü, Üye Recai Ergül.

DEVREK : Başkan Salim Okur, Yazman Süleyman Çınar, Sayman İsmail Mekikoğlu, Üye Ömer Baykuş, Üye Mustafa İncirci.

MERZİFON : Başkan Şevket Atmaca, Yazman Arif Taşel, Sayman Kemal Tepe, Üye İbrahim Sürmeli, Üye Muzaffer Sağlam.

EMİRDAĞ : Başkan Ramazan Güzle, Yazman Süleyman Akın, Sayman Hurşit Türkmen, Üye Avni Eryürük, Üye M. Ali Üstün.

ESKİPAZAR : Başkan Mustafa Şahbaz, Yazman Şerafettin Işık, Sayman Fazlı Ekemen, Üye Musa Karapınar, Üye A. Osman Büyükdikmen.

ORTA : Başkan Sami Gazel, Yazman Ömer Güngördü, Sayman Ali Ceylan, Üye Mehmet Pehlivanoğlu, Üye İsmail Çulha.

YEŞİLHİSAR : Başkan Mustafa Topaktaş, Yazman Halil Bağran, Sayman Doğan Zileli, Üye Burhanettin Ergün, Üye Nuh Dündar.

KARS : Başkan Behram Şamiloğlu, Yazman Nalan Güngören, Sayman Celal Yıldız, Üye Nurettin Şimşek, Üye Bekir Karakaya.

YILDIZELİ : Başkan Ali Özaltın, Yazman Musa Metin, Sayman Hikmet Oktay, Üye, Mustafa Şahin Üye Haydar Alpoğan.

ÇİVRİL : Başkan Ziya Er, Yazman Hidayet Geyik, Sayman Ahmet Yüksek, Üye Hamza Gündüz, Üye Mehmet Günay.

ÇİNE : Başkan Müfit Sönmez, Yazman Mehmet Sözen, Sayman A. Rıza Timur, Üye Osman Z. Yıldırım, Üye Bedri Şen.

MİLAS : Başkan Mehmet Emin Berber, Yazman Ahmet Ünlüdere, Sayman Birol Yılmaz, Üye Burhan Savaş, Üye Mehmet Çerçi.

FİNİKE : Başkan Ali Özbay, Yazman Refik Çetin, Sayman İsmet Boncuk, Üye Yıldırım Özsoy, Üye Volkan Yorgancı.

SAMANDAĞ : Başkan Emin Nuri İyim, Yazman Hüseyin Sivri, Sayman Hüseyin Başar, Üye M. Sait Altuğ, Üye Ömer Şahiner.

TEKİRDAĞ : Başkan Abdi Adıgüzel, Yazman Abdül Çene, Nedret Şener, Üye Hayrettin Sönmez, Üye Şenel Kök.

HAVZA

Başkan : Fazıl Kaya, Yazman : Mehmet Temur, Sayman : Ali Ergül, Üye : Adil Köksal, Üye : Dilber Süren.

TAŞOVA

Başkan : Hüseyin Çoban, Sekreter. Mete Tekin, Sayman : Hayri Kıymet, Üye : Hikmet Yazgan, Üye : Kemal Ceylan.

HENDEK

Başkan : Celâl Özpınar, Sekreter : Bahattin Tekgül, Sayman : Hasan İnce, Üye : Sadık Gündüz, Üye : Avni Tarhan.

LADİK

Başkan : Seyfettin Karahan, Sekreter : Hüsamettin Gümüş, Sayman : Nur Kılıç, Üye : Şener Koçak, Üye : M. Esen Özgen.

BAYRAMİÇ

Başkan : İ. Sakin Tuncer, Sekreter: Emin Uğurlu, Sayman : Osman Yavuz, Üye : Fikret Erman, Üye : Nedim Arı.

MUT

Başkan : İ. Özgür Deniz, Yazman: Ş. Ali Özer, Sayman : Neşri Demir Üye: Hüseyin Küçük, Üye : Hasan Kaya.

AKHİSAR

Başkan : Emine Çivici, Yazman : Atillâ Ören, Sayman : M. Nedim Sarı, Üye : Hüseyin Kocaoğlu, Üye : Mehmet Kapaklı.

GÖLE

Başkan . Mehmet Yılmaz, Sekreter: Şuray Karaca, Sayman : Selâhattin Senemoğlu, Üye : Ahmet Yıldız, Üye: Ali Kılıç.

ÖDEMİŞ

Başkan : Erdoğan Kalaycı, Sekreter: Erol Gencer, Sayman: Şevki Atış, Üye: Yılmaz Şakır, Üye: Cemal Çamlı.

DERİNKUYU

Başkan : Übeyit Ertaş, Yazman : Yaşar Zaimoğlu, Sayman : Sadi Uğur, Üye : Osman Kendir, Üye : Ali Özkan.

YUNAK

Başkan : Yusuf Özcan, Yazman : Kadir Bayram, Sayman : Lütfi Özkan, Üye : Abdullah Yalçınöz, Üye : Adil Aldan.

İZNİK

Başkan : Enis Torun, Yazman : Fehmi Torun, Sayman : Mustafa Demirci, Üye : İsmail Özcan, Üye : Hüseyin Korkmaz.

YALOVA

Başkan : Numan Dönmez, Sayman : Kemal Güler, Sekreter : Remzi Aksan, Üye : Sami Aydın, Üye : Faruk Tezcan.

İHSANİYE

Başkan : Şahin Katı, **Muhasip : İb**rahim Aydemr, Sekreter : Muammer Gülsüm, Üye : İsmail Çınar, Üye : Emin Tanülkü.

URFA

Başkan : Hüseyin Yektaş, Yazman: Mahir Yalçınkaya, Sayman : M. Bakır Öncel, Üye : İbrahim Çiftçioğlu, Üye : Ali Ünver.

KIZILTEPE

Başkan : Hasan Sekizkardeş, Sayman : M. Ali Durmuş, Yazman : S. Zeki Terlemez, Üye : Muammer Ergün, Üye : Hüseyin Alkan.

MUSTAFAKEMALPAŞA : Başkan Ömer Arslan, Yazman İsmet Şengül, Sayman Erdinç Ersuntur, Üye Mesut Yılmaz, Üye Musa Er.

GEVAŞ : Başkan Enver Akyürek, Yazman Meral Sarpkaya, Sayman Yunus Arslan, Üye Fikret Ersezer, Üye Şevket Sert.

ULUKIŞLA : Başkan Abdurrahman Eren, Yazman Sami Silah, Sayman Yaşar Özen, Üye Nihat Erdoğan, Üye Hüseyin Oruç.

YOMRA : Başkan İbrahim Aydın, Yazman Fahrettin Bektaş, Sayman Mustafa Karadeniz, Üye Nergis Deniz, Üye Aydın Akpoyraz.

ŞARKIŞLA

Başkan : Osman Arıkök, Yazman : Yusuf Karabulut, Sayman : Nazmi Akdoğan, Üye . Ömer Çakmak, Üye : Ali Öksüz.

SARIGÖL

Başkan : İsmail Süke, Yazman : Alâattin Gençer, Sayman : Ömer Karcı Üye : Hüseyin Başkurt, Üye : Ayvaz Temur.

ENEZ

Başkan : Cavit Deniz. Sekreter : İsmail Ateş. Sayman : Osman Sağgenç. Üye : Vahittin Arıcı. Üye : Necmettin Uysal.

AYANCIK

Başkan : Mustafa Çetinel. Sekreter : Müzeyyen Önet. Sayman : Erol Karabulut. Üye : Ali Rıza Demirel. Üye : Cafer Yüksel.

SİNCAN

Başkan : Önder Kırhan. Sekreter : Hürriyet Ayaşlıoğlu. Sayman : Recep Meriç. Üye : M. A. Gültekin Oyar. Üye : Mithat Doğan.

AKŞEHİR

Başkan : Ahmet Şaylı. Sekreter : Necdet Ayhan. Sayman : Kemal Demir. Üye : Şehmuz Yöntem. Üye : Şaban Akyol.

BUCAK

Başkan : Ali Öncan. Sekreter : Nedim Altıntaş. Sayman : İbrahim Erol. Üye : Adem Uğurlu. Üye : Galip Çevik.

EZİNE

Başkan : Behzat Dönmez. Sekreter : Yılmaz Atan. Sayman : Zekai Kalyoncu. Üye : Mustafa Dinç. Üye : Osman Yılmaz.

DİYARBAKIR

Başkan : A. Gani Sungur. Sekreter : Latif Kaya. Sayman : Beşir Görmüş. Üye : Askeri Tekin. Üye : Metin Egeren.

BURDUR

Başkan : Süleyman Yılmaz. Sekreter : Oktay Özer. Sayman : İbrahim Kayhan. Üye : Yahya Kıvanç. Üye : Fikret Telci.

BOZKIR

Başkan : İbrahim Alçiçek, Yazman : Mehmet Tunç, Sayman M. Dilaver Özer, Üye : Cemal Demir, Üye : Hüsnü Yavuz.

UŞAK

Başkan : Süleyman Özdemir, Sekreter : Birsen Koçak, Sayman : Kemal İlhan, Üye : Durmuş Yılmaz, Üye : A. Osman Kurt.

ARALIK

Başkan : Ziya Behman Arıkan. Sekreter : Ayhan Yılmaz. Sayman : Ercüment Yılbay Aydoğdu. Üye : Hüsnü Feyzioğlu. Üye : Musa Özdemir.

BİTLİS

Başkan : Keman Coşar. Sekreter : Tuncer Karabulut. Sayman : Servet Durgunlu. Üye : Gönül Demirel. Üye : Seracettin Taşcı.

KARTAL

Başkan : Hasan Kudret. Sekreter : Tamer Tezin. Sayman : İsmail Kumaş. Üye : Malik Erkolukısa. Üye : Dursun Begik.

KIRŞEHİR

Başkan : Sami Temel. Sekreter : Kemal Köksal. Sayman : Kazım Saymalı. Üye : Durmuş Akça. Üye : Durmuş Alikılıç.

SOMA

Başkan : Ahmet Gündüz Demirel. Sekreter : Suat Aktaş. Sayman : Atilla Yıldırım. Üye : Ramazan Çakır. Üye : Özgür Aydın.

ERZURUM

Başkan : Yılmaz Mızrak. Sekreter : Hasan Erkişi. Sayman : Ziya Akıncı. Üye : Hayrettin Yalçın. Üye : Hüsamettin Yiğit.

ANTAKYA

Başkan : Fevzi İstanbullu. Sekreter : Ahmet Kök. Sayman : Mehmet Koçak. Üye : A. Rıza Köse. Üye : Mustafa Derviş.

TURHAL

Başkan : İbrahim Çerçi. Sekreter : Cevat Gezgin. Sayman : Hüseyin Yalvaç. Üye : İzzet Sarıkaya. Üye : Veyis Yılmaz.

soyut yayınevi
p.k.713 · istanbul

- **DÜNYA BATIYOR MU/Hans Magnus Enzensberger, Sezer Duru, Orhan Duru** — **10 Lira**
  (Silâhlanma Yarışı, Enflâsyon, Nüfus Artışı, Kaynakların Tükenişi, Sınırsız Sanayileşme, Beslenme Sorunu, Çevre Kirlenmesi ve Doğal Dengenin Bozulması, Çevrebilim Politikasının Eleştirisi)
- **AĞIR İŞÇİLER/Orhan Duru (Hikâyeler)** — **12,50 Lira**
- **SINIFLAR AÇISINDAN 12 MART : 12 MART DEVAM EDİYOR MU/Ergin Eroğlu** — **25,00 Lira**
  (Bazı tarih araştırmacılarının gerçek devrimci hareketi amaçlarından saptırma doğrultusundaki görüş ve eylemlerini eleştiren bir inceleme)
- **CİNSİYET KONUSUNDA ÇOCUKLARA NE SÖYLEMELİ NASIL SÖYLEMELİ/Filozof - Psikolog Françoise Cholette Pérusse** — **15,00 Lira**
- **SUÇSUZLAR ÇAĞI SUÇLULAR ÇAĞI/Siegfried Lenz (Devlet Tiyatrosunca oynanmakta olan oyun)**
- **SÜRGÜN ALAYI/Mehmed Kemal** — **25,00 Lira**
  (Faşizme karşı mücadele eden bir aydının öğrencilik ve askerlik yıllarını anlatan roman)
- **YAZDIK NAZIM NAZIM DİYE** — **10,00 Lira**
  (Neruda'dan Aragon'a, Sartre'dan Yaşar Kemal'e kadar, yerli, yabancı edebiyatçıların Nâzım Hikmet için yazdığı şiir ve yazılar)
- **ÖTEKİ GÜNLER GİBİ BİR GÜN/Demir Özlü (Hikâyeler)** — **10,00 Lira**

Toplu alımlarda TÖB—DER üyelerine % 25 indirim yapılır.
SOYUT YAYINEVI — P.K. 713 - ISTANBUL

KİM BU YUSUF KARADUT ?

Ergani Lisesi Müdürü Yusuf Karadut son zamanlarda devrimci öğretmenler üzerinde baskı kurmağa ve haklarında komplolar düzenlemeğe başlamıştır.

Okulda hiçbir olay söz konusu değilken adı geçen müdür tarafından sürekli olarak okula polis çağrılmakta ve öğretmenlerle polislerin ekipler halinde geceleri kahveleri kontrole gönderilmeleri sağlanmaktadır. Polisle beraber kahveleri kontrole çıkmıyacağını belirten sosyal bilgiler öğretmeni ve TÖB-DER Ergani Şubesi Üyesi Ahmet Bozkurt ile okul müdürünün çelişmeleri üzerine, okul müdürü 6.3.1975 günü orta kısım 2-D sınıfına giderek öğrencilere adı geçen öğretmenin ders işleyişi hakkında yazılı soru açmış ve bunun sonucunda kendince saptıyabildiği konuları Diyarbakır Milli Eğitim Müdürlüğüne bildirerek öğretmeni şikayet etmiştir.

7.3.1975 günü Milli Eğ. Md. Yardımcısı Yaşar Karataş muhakkik olarak duruma el koyuyor ve orta kısım 3-C sınıfına giderek öğrencilere öğretmenin Elâzığ olayları hakkındaki konuşması ile ilgili yazılı soru soruyor. Bundan sonra öğretmen Ahmet Bozkurt'un yazılı ifadesini okuyor ve öğ-

süresi tanımıyor. Öğretmene yöneltilen sorular şunlardır :

1 — Burjuva kelimesini niçin açıkladınız?

2 — Sömürge ve sömürü hakkında öğrencilere bilgi vermişsiniz, sömürgen ülkelere karşı sömürülen ülkelerin halklarının kurtuluş mücadelesi vermeleri gerektiğini söylemişsiniz, neden?

3 — Türkeş'i yerici konuşma yapmışsınız, neden?

4 — Elâzığ olayları hakkında öğrencilere bilgi vermişsiniz, gericilerin Cumhuriyeti hedef aldığını belirtmişsiniz, neden?

Öğretmenin savunması özetle şöyledir :

Sosyal bilgiler dersinde «Büyük coğrafi keşifler ve sonuçları» konusu işlenirken ders kitabında geçen Burjuva, sömürge ve sömüren ülkeler terimlerini bilimsel olarak açıklıyor. Ayrıca 3-C sınıfında her zaman olduğu gibi sosyal bilgiler dersinde güncel olayları işlerken Elazığ olaylarına değinerek, öğretmenlerin pahalılığı ve faşizmi protesto etmek amacı ile yürüyüş düzenlediklerini, bunun üzerine mezhep ayrımını körükliyen gerici çevrelerin öğretmenlere saldırdıklarını belirterek

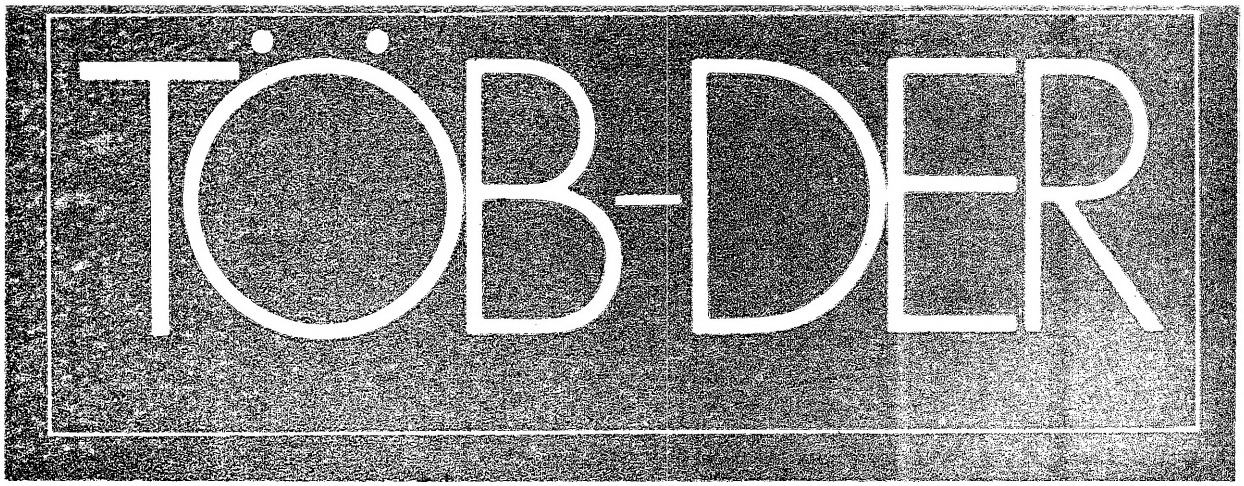

Palavra... Palavra...

«Sizin yazılarınızı Bizim Radyo veriyor» demişti o ilgili. Şu yanıtı verdim hemen: «Siz kendi yazarlarınızı yabancı radyolardan mı öğreneceksiniz? Yazılarımızı okuyup kendi kendinize bir yargıya varamıyor musunuz? İlle de bir yabancı mı karışmalı işin içine? O radyo ya bilerek yapıyorsa bunu, ya bir takım yazarları güç duruma düşürmek istiyorsa, sizin kendi anlayışınız, görüşünüz yok mu?»

Bir takım radyo yayınları varmış, bunlar sözde Türkiye'deki solculara talimat verirmiş ara sıra, şöyle yapın, böyle edin diye! Kimdir bu radyolar, nerden yayın yapar, kim dinler? bilemem. Ben bunca yıldır radyo dinlerim hiç bir zaman bu tür yayınlara rastlamadım. Moskova Radyosu vardır, başka komşu ülkelerin radyo yayınları vardır, açık açık konuşurlar ama hiç de böyle «talimat» vermezler...

Hem gizli radyo nasıl «talimat» verir? «Haydi ayın on sekizinde Türkiye'nin dört bir yanında yürüyüşlere kalkışın, gösteriler yapın, memleketi bir birine düşürün» diyecek. Türkiye'deki solcu örgütler de bu buyruğa uyup yollara, alanlara üşüşecekler, ortalığı alt üst edecekler. Talimat dediğin şey gizli verilir. Şifrelerle, bilmem nelerle... Onu da kimse anlayamaz radyodan duymakla. Ancak bu işin uzmanları bilirler...

Bir haber çıkıyor, ertesi gün sağcı basın manşetler çekiyor: Gizli Radyo'nun verdiği buyruğa uyan TÖB—DER elli iki ilde faşizmi protesto gösterileri yaptı. Bunu sözde radyo yayınında duymuşlar, hem de on sekiz gün önce!... Çok gizli bir sırmış, öylesine saklamışlar. Beklemişler, dur bakalım bu buyruğa uyacak mı TÖB-DER diye! Derken elli iki ilde gösteriler yapılmış, o zaman zehir hafiyeler çıkıyorlar meydana, «biz bu yayını duymuştuk, biliyorduk buyruğun nerden geldiğini, işte ispatı» diyorlar. Nedir? Gizli bir radyo yayını Türkiye'de solcuların eyleme geçmelerini istermiş! Böyle gizli radyolar her zaman kırkıştıcı yayın yaparlar, yapacaklardır da... Onlar böyle diyor diye, istiyor diye, biz haklarımızdan, isteklerimizden vaz mı geçeceğiz? Böyle bir radyo tutsa da «Demirel büyük bir yurtseverdir, herkes onunla beraber olsun» dese hemen inanacak mıyız, ya da gizli radyo Demirel'i övse, işin içinde [illegible] diye kuşkulara mı düşeceğiz!

terileri yapmak kararı haftalarca önceden biliniyordu. Gizli bir yanı yok ki bunun!... Madem ki yabancı bir radyo yayını bizim işlerimizi, yaşamımızı yönetiyor, orda söylenen sözler bir ölçü sayılıyor. Hepimiz sarılalım transistörlerimize, haber avcılığına çıkalım. Bakalım nerde, kim ne diyecek? Hemen alıp büyütelim, kıyameti koparalım. Falanca radyo şöyle dedi, demek talimat ordan geliyor!... Hem gizli radyo yayını yapmak, yaptırmak da o kadar zor bir iş midir? Batı'da amatör radyoculuk almış yürümüştür. Her isteyen kendi olanaklarıyle yayın yapar. Bizde bu yasaktır, ama birtakım gizli — açık örgütler niye böyle yayınlar yapmamış olsunlar? Ortalığı karıştırmak için TÖB-DER'e karşı solcu örgütlere karşı, devrimci yazarlara, politikacılara karşı rahatlıkla uydurma yayın yaptırılabilir. Bu yayınları da birtakım «makam»lar elde ederler. Nasıl olsa bu yayını yaptıran kendileri, dinleyen de kendileri!... Koydun mu bültenlere, yaydın mı sağcı basına tamamdır, ortalığı karıştırdın gitti!...

Demek istediğim, bilmem hangi radyo yayını öyle diyor diye özel işlerimize yön vermek, anlam vermek, onu bunu suçlamak anlamsız bir iştir. Gerçekten öyle bir yayın yapılmış bile olsa... TÖB-DER yasal bir öğretmen derneğidir. Doksan bini aşkın öğretmen üyesi vardır. Savaşını açık yollarla yapar. Aydın kamuoyunu oluşturmada bir ağırlığı vardır. AP'ler MSP'ler, MHP'ler, CGP'ler, DP'ler bu aydın gücünü kendilerine düşman saymışlarsa, sayıyorlarsa aydınlığa, bilime, kültüre karşıt olmalarındadır. Suç kendilerindedir. Kendi kötü niyetlerindedir.

Aşırı sağcı partilere, cephelere, örgütlere dayanak olanlar türlü yollarla birtakım ters tepen silâhlar kullanabilirler. Kemalist Devrim ilkelerinden güç alan TÖB-DER ve ona benzer ilerici dernekler, örgütler, kişiler, aydınlar, yazarlar, sanatçılar böyle karaçalmaların altında ezilmeyeceklerdir. İstedikleri kadar gizli radyo maasları uydursunlar, halkımız, günden güne eğriyi doğruyu, yalanla yanlışı birbirinden ayırmasını bilen, güçlü bir bilinçlenmeye doğru giden halkımız, yutmayacak bu çeşit sözleri, savları, yayınları... Ünlü şarkıdaki gibi «Palavra palavra» deyip geçecek!...